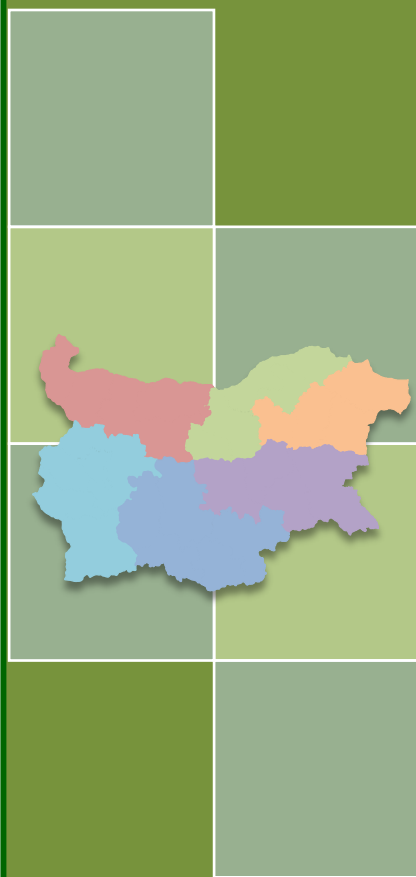
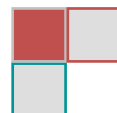

2017

**МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
РЕГИОНАЛНИЯ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ 2014-2020 г.
НА СЕВЕРЕН ЦЕНТРАЛЕН
РАЙОН от ниво 2**

Междинната оценка за изпълнението на Регионалния план за развитие 2014-2020 г. на Северен централен район от ниво 2, е изготвена от екип на *Агенция СТРАТЕГМА ООД* в изпълнение на договор № РД-02-29-216/14.07.2017 г. за изпълнение на поръчка с предмет: **"Извършване на междинна оценка на регионалните планове за развитие за периода 2014-2020 г."**, с възложител Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Заключениеята и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на *Агенция СТРАТЕГМА ООД* и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Наименование на проекта:	Извършване на междинна оценка на регионалните планове за развитие за периода 2014-2020 г.	
Идентификационен номер:	91-00-39	РД-02-29-216/14.07.2017 г.
Страна:	България	
	Възложител:	Изпълнител:
	МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО	Агенция СТРАТЕГМА ООД
Адреси:	гр. София, ул. "Св. Св. Кирил и Методий" 17-19	София 1000 ул. "Г.С. Раковски" № 18
Тел./факс:	+359 2 940 53 25 +359 2 940 53 20	+359 2 981 47 38
e-mail:	agency@strategma.bg	
Лица за контакти:	Станка Делчева – Координатор на проекта	
Заглавие на доклада:	Междинна оценка за изпълнението на Регионалния план за развитие 2014-2020 г. на Северен централен район от ниво 2, стр. 59	
Период на изпълнение:	17 юли – 14 ноември 2017 г.	
Подписи:	_____	

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на графиките и таблиците	v
Списък на използваните съкращения.....	vii
I. ВЪВЕДЕНИЕ	8
1. Общи положения	8
2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки	11
3. Методика за оценка напредъка на изпълнението на РПР на СЦР	13
II. ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РПР НА СЦР	16
1. Рамка за изпълнение на целите и приоритетите за регионално развитие в СЦР.....	16
2. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС и съответствието на РПР с тях	21
3. Промени в социалното и икономическото развитие на СЦР и съответствие на РПР с тях.....	26
4. Първоначалните резултати от изпълнението на РПР по физически и финансови индикатори	32
5. Степен на постигане на целите на РПР на СЦР	40
6. Ефективност и ефикасност на финансовите инструменти и използваните ресурси за изпълнение на РПР	48
III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ.....	50
1. Обобщена оценка за изпълнението на РПР на СЦР	50
2. Актуализация на РПР на СЦР.....	53
3. Препоръки за подготовка за следващия програмен период след 2020 г.	55
Източници и референтни документи.....	58

СПИСЪК НА ГРАФИКИТЕ И ТАБЛИЦИТЕ

графика 1.	Взаимовръзки между целите и приоритетите на РПР на СЦР	16
графика 2.	Население в СЦР и по области за периода 2008-2016 г. и прогнозни данни за 2020, 2025 и 2030 г., брой	26
графика 3.	Динамика на растежа на БВП за периода 2005-2016 г. и прогнозни данни за 2017-2020 г.	27
графика 4.	Ръст на БВП за периода 2000-2015 г. на национално ниво, (млн. лв.) и принос на районите от ниво 2, %	27
графика 5.	БВП на глава от населението за СЦР, България и ЕС 28, 2010-2015 г., лв.....	28
графика 6.	Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години за СЦР, България и ЕС 28, 2007-2016 г.	28
графика 7.	Коефициент на безработица за СЦР, България и ЕС 28, 2007-2016 г.	29
графика 8.	Общ доход на лице от домакинство в СЦР, 2008-2016 г., лв.....	29
графика 9.	Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 28, %	29
графика 10.	БВП на човек от населението за СЦР, по области, 2011-2015 г., лв.	31
графика 11.	Коефициент на заетост (15-64 г.) за СЦР, по области, 2007-2016 г.	31
графика 12.	Коефициент на безработица за СЦР, по области, 2007-2016 г.	31
графика 13.	Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за СЦР, по области, 2008-2015 г., лв.	31
графика 14.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1 спрямо целта за 2015 г.	33
графика 15.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2 спрямо целта за 2015 г.	34
графика 16.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3 спрямо целта за 2015 г.	35
графика 17.	Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 4 спрямо целта за 2015 г.	37
графика 18.	Договорени и изплатените средства (ОП и ПРСР) общо и по области и сравнение с предвижданията на РПР на СЦР, млн. лв., октомври 2017 г.	38
графика 19.	Концентрация на ресурси в СЦР – по програми, млн. лв., октомври 2017 г.	38
графика 20.	Основни източници на финансиране на мерките за изпълнение на РПР на СЦР	39
графика 21.	Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 г., %	45
графика 22.	Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г., %	45
графика 23.	Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, % от БВП	45
графика 24.	Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.), %.....	45
графика 25.	Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование, %	46
графика 26.	Население в риск от бедност или социално изключване, хил. души	46
таблица 1.	Отразяване на препоръките от предварителната оценка на проекта на РПР на СЦР 2014-2020 г.	12
таблица 2.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори и степен на изпълнение на приоритети (СИП), въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори	15
таблица 3.	Степен на постигане на целите (СПЦ), въз основа на степента на изпълнение на приоритетите.....	15
таблица 4.	Степен на постигане на целите на ключовите индикатори, съответно принос към националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"	15
таблица 5.	Степен на постигане на целите на ключовите индикатори.....	30

таблица 6.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1	33
таблица 7.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2	34
таблица 8.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3	35
таблица 9.	Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 4	36
таблица 10.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 1 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори.....	41
таблица 11.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 2 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори.....	42
таблица 12.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 3 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори.....	43
таблица 13.	Степен на изпълнение на Стратегическа цел 4 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори.....	44
таблица 14.	Принос на РПР към постигането на националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"	46
таблица 15.	Степен на постигане на целите на РПР на СЦР към 2015 г.	51

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕК	Европейска комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕС	Европейски съюз
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЗРР	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., последни изменения и допълнения, ДВ. бр.13 от 2017 г.
КФ	Кохезионен фонд
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОПР	Общински план за развитие
ОПДУ	ОП "Добро управление" 2014-2020 г.
ОПИК	ОП "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г.
ОПОС	ОП "Околна среда" 2014-2020 г.
ОПРЧР	ОП "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.
ОПРР	ОП "Региони в растеж" 2014-2020 г.
ОПТТИ	ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г.
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.
ПМДР	Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.
РПР	Регионален план за развитие
РСР	Регионален съвет за развитие
СЦР	Северен централен район от ниво 2
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Регионалният план за развитие на Северен централен район от ниво 2 за периода 2014-2020 г. [РПР на СЦР] е приет с Решение № 461 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.

Териториалният обхват на Североизточния район от ниво 2 [СЦР] включва областите Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Силистра.

Междинната оценка за изпълнението на РПР на СЦР е изготвена във връзка с разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от *Закона за регионалното развитие*¹ [ЗРР]. Съгласно ал. 2 на чл. 33 от ЗРР междинната оценка на РПР на районите от ниво 2 включва:

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки за изпълнението на РПР за периода до 2020 г.

ЗРР определя системата за *"планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, наблюдението, контролът и оценката по изпълнението на стратегиите, плановете и програмите за провеждане на държавната политика за регионалното развитие"*². Законът дефинира *държавната политика за регионално развитие*³, като създаваща условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на районите и общините и обхващаща система от нормативно регламентирани документи, ресурси и действия на компетентните органи, насочени към:

- намаляване на **междурегионалните и вътрешнорегионалните различия** в степента на икономическото, социалното и териториалното развитие;
- осигуряване на условия за **ускорен икономически растеж и високо ниво на заетост**;
- развитие на **териториалното сътрудничество**.

¹ обн., ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изм. и доп., бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.

² чл. 1, ЗРР

³ чл. 2, ал. 2 от ЗРР

Държавната политика за регионално развитие се основава на следните принципи⁴:

- стратегически подход на планиране;
- програмиране и концентрация на ресурсите;
- допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от фондове на Европейския съюз, частни източници и от международни финансови институции;
- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Стратегическото планиране на регионалното развитие обхваща разработването и актуализацията на система от документи за **постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие, включително развитие на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество.**

Законът определя два типа документи за политиката за регионално развитие:

- **Стратегически документи**, включващи:
 - Национална стратегия за регионално развитие [НСРР];
 - Областни стратегии за развитие [ОСР].
- **Планови и програмни документи**, включващи:
 - Регионални планове за развитие [РПР];
 - Общински планове за развитие [ОПР];
 - Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие [ИПГВР].

⁴ чл. 2, ал. 3 от ЗРР

Документите за стратегическо планиране, вкл. и РПР служат за определяне на актуалните проблеми, нуждите и потенциалите за развитие на районите, общините и градовете, които се отчитат при разработването на инвестиционни програми, включително съфинансирани от фондовете на Европейския съюз и идентифициране на проекти, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие⁵.

РПР представляват **средносрочни рамкови документи**, определящи целите и приоритетите за **устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на съответния район**, в съответствие с предвижданията на *Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.* [НСРР], и другите структуроопределящи политики. Съгласно чл. 11, ал. 3 от ЗРР, РПР се разработват в съответствие с *регионалните схеми за пространствено развитие* на съответния район от ниво 2. *Към момента на приемането на РПР, както и към момента на изготвяне на междинната оценка, не са разработени и приети регионалните схеми за пространствено развитие на съответните райони от ниво 2. От системата документи за пространствено развитие, дефинирани в ЗРР, е разработена и приета само Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025.*

Съгласно чл. 11, ал. 4 от ЗРР, РПР съдържат:

- анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на съответния район за планиране;
- целите и приоритетите за развитие на района за определен период;
- списък на големи проекти с регионално значение (нов текст, 2016 г.);
- мерки за градско възстановяване и развитие, които ще се прилагат по отношение на големите, средните и малките градове и крайградските зони (нов текст, 2016 г.);
- мерки и дейности за адаптиране на района към промените в климата (нов текст, 2016 г.);
- обща оценка на необходимите ресурси за реализация на плана;
- индикаторите за наблюдението и оценката на плана;

⁵ чл. 9, ал.2 от ЗРР

- необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана;
- описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- предварителната оценка на плана.

РПР следва да отчитат предвижданията и инвестиционните намерения на секторните стратегии за развитие за територията на района и се използват като основа при разработването на схеми за регионална държавна помощ. В началото на 2016 г. с промени в ЗРР⁶, съдържанието на РПР е допълнено с три нови елемента, разгледани по-долу. Тяхното естество предполага актуализация на РПР, съгласно чл. 19, ал. 1, т. 3 от *Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие* (ППЗРР).

РПР се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството⁷, който организира изработването, съгласуването и актуализирането на РПР за всеки от районите от ниво 2⁸.

Изпълнението на РПР се отчита чрез **годишните доклади**⁹ за наблюдението на изпълнението на РПР на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на регионалния план за развитие. Наблюдението на изпълнението на РПР се осъществява от съответните **Регионални съвети за развитие** [РСР].

В периода на изпълнение на РПР на СЦР 2014-2020 г. са изготвени **три годишни доклада за наблюдението на изпълнението на РПР**, съответно за 2014, 2015 и 2016 г.

2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки

В съответствие с нормативната уредба и добрата практика преди официалното приемане на РПР на СЦР, е изготвена *предварителна (ex-ante) оценка*. Предварителната оценка включва оценка за социално-икономическото въздействие на РПР и Екологична оценка (ЕО) на РПР по реда на *Закона за опазване на околната среда* (ЗООС). Тъй като РПР по своята същност са планови документи, които надграждат постигнатото през предходния планов период 2007-2013 г. предварителната оценка, освен за

⁶ Закон за изменение и допълнение на Закона за регионалното развитие, обн., ДВ, бр. 15 от 23.02.2016 г.

⁷ чл. 11, ал. 6 от ЗРР

⁸ чл. 15, ал. 2 от ППЗРР

⁹ чл. 86 и чл. 87 от ППЗРР

кохерентността и качеството на документите проследява и за връзката и съгласуваността на плановете с изводите, поуките и постигнатите резултати и въздействие от изпълнението на предходните РПР. В този смисъл, тя отразява и изпълнението и актуалността от предишни извършвани оценки.

Предварителната оценка потвърждава, че РПР на СЦР 2014-2020 г. е изготвен в съответствие с *Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие 2012-2020 г., Регионални планове за развитие, Областни стратегии и Общински планове за развитие за периода 2014-2020 г.*¹⁰ и е съобразен с приоритетите, целите и мерките, заложи в *Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022 г.* и *Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2020*. РПР на СЦР 2014-2020 г. отчита основните постановки на *Стратегията Европа 2020* и на политиката за сближаване на ЕС за периода 2014-2020 г.

Направените в *предварителната оценка* на РПР на СЦР 2014-2020 г. препоръки за подобряване на различни части на плана са отразени в значителна степен, текстът е прецизиран и са нанесени технически корекции.

таблица 1. Отразяване на препоръките от предварителната оценка на проекта на РПР на СЦР 2014-2020 г.

Област	Отразяване на препоръките
Препоръки към социално-икономическия анализ	Отразени са всички направени препоръки
Препоръки към SWOT-анализа	Отразени са всички направени препоръки
Препоръки към стратегическата част – визията, целите и приоритетите за развитие на района за периода 2014-2020 г.	Отразени са всички направени препоръки
Препоръки към оценката на финансовите ресурси за постигането на целите на плана	Отразени са всички направени препоръки
Препоръки към индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на плана, вкл. глобалните екологични индикатори	Отразени са всички направени препоръки, вкл. за определяне на целеви стойности на глобалните екологични индикатори. В съответствие с направените препоръки в предварителната оценка, са прецизирани и допълнени индикаторите с липсващи изходни или целеви данни. Включени са и допълнителни индикатори по отношение на някои специфични цели при отчитане на особеностите на региона.
Препоръки към описаните действия и механизми за наблюдение, оценка и актуализация на РПР, за прилагане на принципа за партньорство и осигуряване на информация и публичност на плана	Отразени са всички направени препоръки

¹⁰ Заповед №РД-02-1402 от 22.11.2011 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството

Резултатите и препоръките от предварителната оценка са интегрирани в окончателната версия на РПР на СЦР.

Неразделна част от Предварителната оценка на проекта на РПР на СЦР 2014-2020 г. е Доклада за Екологичната оценка на РПР на СЦР. Процедурите по екологичната оценка на плана са приключили със Становище по ЕО № 1-1/2013 г. на РПР на СЦР за периода 2014-2020 г. на министъра на околната среда и водите. Препоръките от Екологичната оценка и от Становището на МОСВ са включени в аналитичната и стратегическа част на РПР на СЦР 2014-2020 г.

За периода от началото на изпълнението на РПР на СЦР до октомври 2017 г. не са извършвани тематични оценки или оценки за специфични случаи на РПР.

3. Методика за оценка напредъка на изпълнението на РПР на СЦР

Европейските методически инструменти за оценка на социално-икономическото развитие определят междинната оценка като важен инструмент за осигуряване на обратна връзка към управляващите и заинтересованите страни по изпълнение на плановете и програмите, за да продължат тяхното изпълнение и ако е необходимо да се предприемат мерки за преориентиране и по-добро адресиране на проблемите.

В пълно съответствие с този подход, съгласно ЗРР¹¹ междинната оценка включва:

- оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
- оценка на степента на постигане на съответните цели;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.

Оценката на РПР на СЦР е изготвена според изискванията на ЗРР, *Насоките на ЕК за програмния период 2014-2020 г.*, *Ръководството за оценка на социално-икономическото развитие EVALSED*¹², *Техническата спецификация за изпълнение на поръчката*, както и натрупания до момента опит при изготвяне на подобни оценки на стратегически и планови документи на областно, регионално и национално ниво.

¹¹ чл.33,ал.2

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf

За целите на оценката е разработена методика, която определя методите и съответните източници на информация, както и критериите за оценка на изпълнението на РПР.

Разработена е *петстепенна оценъчна скала* за оценка на степента на:

- постигане на ключовите показатели на макро ниво и на степента на постигане на показателите по цели на *Стратегията Европа 2020* на регионално ниво и приноса на СЦР за постигане на националните цели;
- постигане на заложените междинни стойности на индикаторите за изпълнение (специфични индикатори);
- постигане на глобалните екологични цели и на възможността за постигане на целевите стойности в края на периода – оценка на реалистичността на заложените целеви стойности.

Оценени са причините за надхвърляне/непостигане на заложените междинни стойности на индикаторите за изпълнение, както и възможността за постигане на целевите стойности в края на периода – оценка на реалистичността на заложените целеви стойности.

Конструирани са индекси на постигане на приоритетите и целите на РПР:

- **Индекс на постигане по приоритети** – отразява степента на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори за изминалото време;
- **Индекс на постигане на целите** – отразява степента на постигане на заложеното изменение на стойностите на ключови индикатори и цели на регионално ниво по *Стратегията Европа 2020* за оценявания период.

За целите на оценката на ефикасността е използван конструиран индекс на ефикасност – използван финансов ресурс към степен на постигане на целевите стойности (процент на постигане на заложеното изменение) по приоритети и на общо ниво на ключови индикатори и цели по *Стратегията Европа 2020*.

Индексите също се групират в *петстепенни оценъчни скали*. За целите на оценката са използвани следните оценъчни скали и категории:

таблица 2. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори и степен на изпълнение на приоритети (СИП), въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

Скала	Дефиниция	Степен на изпълнение на приоритети
5 ↑	Постигната междинна цел на индикатор над 125%	Напредък, значително над планирания по изпълнение на приоритета/целта
4 ↗	Постигната междинна цел на индикатор между 110 и 125%	Напредък над планирания по изпълнение на приоритета/целта
3 →	100% (между 90 и 110%) постигната междинна цел на индикатор	Постигнат планиран напредък по изпълнение на приоритета/целта
2 ↑	Постигната междинна цел на индикатор между 50 и 90%	Задоволителен напредък по изпълнение на приоритета/целта
1 ↗	Постигната междинна цел на индикатор между 10 и 50%	Ограничен напредък по изпълнение на приоритета/целта
0 →	Постигната междинна цел на индикатор между 0 и 10%	Без напредък по изпълнение на приоритета/целта

таблица 3. Степен на постигане на целите (СПЦ), въз основа на степента на изпълнение на приоритетите

5 ↑	Напредък, значително над планираното по целта
4 ↗	Напредък над планираното по целта
3 →	Постигнат планиран напредък по целта
2 ↑	Задоволителен напредък по постигането на целта
1 ↗	Ограничен напредък по постигането на целта
0 →	Без напредък по постигането на целта

таблица 4. Степен на постигане на целите на ключовите индикатори, съответно принос към националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"

5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
4 ↗	Постигнат планиран принос над планирания
3 →	Постигнат планиран принос
2 ↑	Задоволителен принос
1 ↗	Ограничен принос
0 →	Без принос

При изготвянето на *междинната оценка* са използвани последните актуални данни за основните индикатори на национално и регионално ниво към края на 2016 г. Последните налични данни за разгледаните индикатори на областно ниво са за 2015 и 2016 г.

II. ПЪРВОНАЧАЛНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА РПР НА СЦР

1. Рамка за изпълнение на целите и приоритетите за регионално развитие в СЦР

1.1. Цели и приоритети за регионално развитие на СЦР

Визията, определена в РПР на СЦР е "Бързо и устойчиво развиващ се европейски район, интегрална част от Дунавското пространство, където младите хора виждат своето бъдеще и личностна реализация".

РПР на СЦР определя четири стратегически цели за развитието на района, конкретизирани чрез осем приоритета.

графика 1. Взаимовръзки между целите и приоритетите на РПР на СЦР

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4
Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство	Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност на територията	Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места	Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране използването на енергия от възобновяеми източници
ПРИОРИТЕТ 1 Развитие на устойчива конкурентоспособна икономика основана на знанието, иновациите и новите технологии	ПРИОРИТЕТ 1 Изграждане на устойчив и развит пазар на труда ПРИОРИТЕТ 2 Подобряване на човешкия капитал ПРИОРИТЕТ 3 Постигане на вътрешнорегионална кохезия, осигуряваща пространствена деконцентрация на градските функции	ПРИОРИТЕТ 1 Изграждане на приоритетни инфраструктурни коридори и прилежащите им съоръжения ПРИОРИТЕТ 2 Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища ПРИОРИТЕТ 3 Подобряване на трансграничното сътрудничество	ПРИОРИТЕТ 1 Околна среда и ресурси – опазване и ефективност ПРИОРИТЕТ 2 Развитие на нисковъглеродна икономика, смекчаване на последствията и адаптиране към климатичните промени

Оценката на първоначалните резултати от изпълнението на РПР на СЦР, степента на постигане на целите, както и ефективността на използваните ресурси е изготвена въз основа на анализ на информация от официални статистически източници (НСИ, ЕВРОСТАТ), *Годишните доклади за изпълнение на наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР (2014-2020) за 2014, 2015 и 2016 г.*, данни от *Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС н България 2020* (ИСУН 2020) и

*Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК)*¹³, както и данни, публикувани на интернет страниците на Програмите за териториално сътрудничество 2014-2020.

В РПР на СЦР са определени индикативните финансови ресурси за изпълнение на плана за периода 2014-2020 г. в размер на **3 726 млн. лв.**, като от структурните инструменти на ЕС, е предвиден принос от ЕФРР в размер на **1 081 млн. лв.**, **от други фондове на ЕС – 1 062 млн. лв.**, **от национално публично финансиране – 697 млн. лв.**, **от които 50 млн. лв. от местни бюджети, частно финансиране – 606 млн. лв. и от други финансови инструменти – 280 млн. лв.**

За мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и бюджетите на общините, свързани с политиката за регионално развитие, в периода 2014-2016 г. липсва систематизирана информация, която да позволява тяхното обвързване с целите и приоритетите на РПР на СЦР. Частично, такава информация е събрана чрез *Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР*, като тя е отразена при оценката на напредъка по изпълнение на отделните приоритети чрез съответните специфични индикатори.

При оценка на степента, в която са постигнати междинните цели (2015 г.) на специфичните индикатори на РПР на СЦР е използвана информация от *Годишните доклади за наблюдение на изпълнението за 2014, 2015 и 2016 г.* Предвид това, че за множество от специфичните индикатори, *Годишните доклади* представят информация за проекти и мерки, осъществявани през периода до 2016 г. с финансов ресурс на програмите 2007-2013 г., за целите на оценката е извършвана верификация на данните за индикаторите по приоритети с цел отразяване на проектите, финансирани в рамките на оценявания период, т.е. от 2014 г. – както от ЕС фондове, така и от национален и местни бюджети (при налични данни в годишните доклади за изпълнение).

Орган за провеждане на държавната политика за регионално развитие в СЦР е РСР на СЦР.

¹³ <http://iacs-online.dfz.bg/apex/f?p=100:43:4349657656453329>

1.2. Прилагане принципа на партньорство

Прилагането на принципа на партньорство включва информиране за РПР на всички заинтересовани страни, възможност за изразяване на мнения и представяне на предложения чрез формални и неформални работни срещи, осъществяване на широко консултиране чрез организиране на публични дискусии, в т.ч. и чрез интернет, участие във формални структури за планиране и мониторинг със състав, основан на принципа на партньорството – власти на различните равнища, социални и икономически партньори, гражданско общество.

В процеса на наблюдение на изпълнението на РПР, РСР осигурява участието на органите на централната и местната власт, социално-икономическите партньори, академични институции, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на регионалното развитие, спазвайки принципа за партньорство, което от своя страна гарантира прозрачност, компетентност, ефективност и реалистичност на целия процес.

Осъществява се координация и взаимодействие между членовете на РСР, членовете на РКК и Секретариата на РСР. Подобро е взаимодействието с централните и териториалните структури на изпълнителната власт при изпълнението на решенията на РСР.

С проведените съвместни заседания на РСР и РКК е подобрена координацията между областите, общините, министерствата и социално-икономическите партньори за ефективно и ефикасно провеждане на държавната политика на територията на района, посредством адекватно планиране, изпълнение, наблюдение и оценка на стратегическите и планови документи на национално, регионално и местно ниво, касаещи регионалното развитие и опазването на околната среда в СЦР.

1.3. Наблюдение и оценка на изпълнението на РПР на СЦР

За целите на наблюдението на изпълнението на РПР на СЦР и на напредъка по отношение на приоритетите и стратегическите цели е подготвен набор от индикатори, част от плана. Системата за наблюдение следва да гарантира за събирането на необходимата информация, чрез което се извършва наблюдението и оценка на плана. Напредъкът в изпълнението на приоритетите и стратегическите цели се следи чрез информация, събирана и анализирана от регионални отдели на *Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие"*, въз основа на която те изготвят *Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР*.

В съответствие с предвижданията на НСРР системата от индикатори за наблюдение и оценка на РПР на СЦР се състои от две основни групи индикатори – предварително установени в национални и европейски стратегически документи (Стратегия "Европа 2020", макроикономическите критерии към НСРР, глобалните цели за опазване и възстановяване на околната среда) и специфични индикатори за наблюдение на отделните приоритети на плана.

Съгласно изводите на *предварителната оценка на РПР на СЦР*, системата от индикатори за наблюдение и оценка е **добре разработена** и **има стабилна методическа основа**. Посочените индикатори са свързани с националните и европейските стратегически цели, като също така отразяват регионалното ниво на планиране. Предварителната оценка не коментира предложените целеви стойности по конкретни индикатори – както на ключовите, така и по специфичните индикатори.

Анализът на определените междинни и крайни цели на ключовите индикатори за изпълнение на РПР на СЦР показва, че е прилаган **консервативен подход** при определяне на целевите стойности на **ключовите индикатори, което се отразява и на степента на изпълнение на заложените цели**.

Предварителната оценка констатира, че **глобалните екологични цели и адаптирането към климатичните промени** се адресират добре в целите и приоритетите на РПР на СЦР.

Разработена е система¹⁴ от **7 количествени индикатора**, заедно с технически паспорти към тях за измерване на напредъка на интеграция на глобалните проблеми на околната среда при прилагане на регионалната политика в България, включително при изпълнението на РПР на ниво 2. Към октомври 2017 г. интернет страницата на проект "Конвенциите на Рио" е **неактивна**. През септември 2013 г. МРРБ публикува *Актуализирани индикатори за напредъка по прилагането на Конвенциите от РИО*. **Липсват данни за следващите години, вкл. за 2015 г., по които да може да бъде оценен напредъка по изпълнението на пет от седемте количествени индикатора**. За проследяването на два от тях – "Разходи за ДМА с екологично предназначение" и "Разходи за ДМА с

¹⁴ По проект "Конвенциите на Рио", финансиран от Българското правителство и Глобалния екологичен фонд <http://www.rioconventions.org/bg/Project-Information.html>

екологично предназначение на човек от населението", могат да бъдат използвани данни, поддържани от НСИ¹⁵.

За нуждите на Главна дирекция "Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство", МРРБ е разработен "Индекс за регионална климатична сигурност"¹⁶, чието предназначение е измерване и представяне на регионалното състояние, силните и слабите страни на регионите при интегрирането на въпросите, свързани с климатичните промени в процеса на планиране. В системата за наблюдение на РПР в България, не е налична информация за адаптиране и интегриране на Индексът на регионална климатична сигурност.

Към момента, НСИ не проследява на ниво NUTS2 целите 20/20/20 по отношение на климата и енергийното потребление, част от показателите за принос към Стратегията "Европа 2020". От тази гледна точка, РПР не определя източници на информация за проследяването им, като съответно напредъка по тяхното изпълнение не е регистриран в *Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР*.

В Становището по ЕО №1-1/2013 г. на РПР на СЦР за периода 2014-2020 г. на министъра на околната среда и водите са посочени допълнителни мерки и индикатори за наблюдението и контрол на въздействията върху околната среда при прилагането на РПР на СЦР 2014-2020 г. **Всички препоръчани индикатори са включени в системата за наблюдение като специфични индикатори.** Оценката показва, че за три от тях напредъкът е **задоволителен**, поставените междинни цели са постигнати или надхвърлени. За три от индикаторите не е регистриран напредък или той е **ограничен**¹⁷.

Част от специфичните индикатори са **дефинирани нееднозначно и/или за тяхното изпълнение е трудно да бъде събрана достоверна информация** без да бъдат извършвани прекомерни разходи. Необходимо е прецизиране на конкретни индикатори, както и на подхода за определяне на базова и целеви стойности за някои от тях.

¹⁵ НСИ поддържа информация за индикатор "Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по статистически зони, райони и области" с данни за периода 2010-2015 г.

¹⁶ Като част от проект "Региони за устойчива промяна", по програма INTERREG IVC на ЕС

¹⁷ "Новоизградена водопроводна мрежа (км)", "Новоизградени пречиствателни станции за питейни води (бр.)", "Урбанизирани територии (%)" и население (%), включени към канализационната система"

2. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС и съответствието на РПП с тях

След приемането на РПП, в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС са направени следните ключови промени:

- в *Закона за регионалното развитие* са направени 7 изменения и допълнения¹⁸, две от които са **съществени** и имат отражение върху процеса на планиране и изпълнение на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие;
- актуализирана е подзаконовата нормативна уредба – *Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие*¹⁹ (ППЗРР), приета е *Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области)*²⁰;
- приет е нов *Устройствения правилник на Министерството на регионалното развитие и благоустройството*²¹, с който е променена институционалната структура за управление на регионалното развитие, създадена е *Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие"*;
- на ниво ЕС **няма значими промени** в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване;
- **началото на процеса на обсъждане на перспективите на политиката за сближаване за периода след 2020 г.**, в контекста на Бялата книга за бъдещето на Европа и изготвените документи за размисъл, които посочват, че ЕС с 27 държави членки (след оттеглянето на Обединеното кралство) ще се сблъска с множество предизвикателства в периода до 2025 г. и след това.

¹⁸ ДВ бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 22 от 2014 г., в сила от 11.03.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 2014 г., бр. 9 от 2015 г., в сила от 3.02.2015 г., бр. 14 от 2015 г., **бр. 15 от 2016 г.**, **бр. 13 от 2017 г.**, и бр. 58 от 2017 г., в сила от 18.07.2017 г.

¹⁹ Приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., изм., бр. 93 от 2009 г., в сила от 24.11.2009 г., бр. 5 от 2010 г., бр. 97 от 2013 г., бр. 102 от 2014 г., в сила от 12.12.2014 г., **изм. и доп., бр. 50 от 2016 г.**

²⁰ приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., в сила от 8.11.2016 г.

²¹ обн., ДВ, бр. 68 от 2017 г., в сила от 22.08.2017 г.

Основните промени в ЗРР, направени през 2016 г.²² са свързани със системата за планиране на пространственото развитие, като променят и част от изискванията, свързани със съдържанието на РПП, както и със системата за наблюдение на изпълнението на политиката за регионално развитие.

С промените от 2016 г. в ЗРР, обхватът на системата за планиране на пространственото развитие е ограничен до национално и регионално равнище²³. Държавната политика за регионално развитие и структуроопределящите политики се провеждат съгласувано и във взаимодействие с *Националната концепция за пространствено развитие и регионалните схеми за пространствено развитие* (чл. 3, ал. 2 от ЗРР).

Промени са извършени в условията за определяне на *райони за целенасочена подкрепа от държавата* (РЦП), които се дефинират в *областните стратегии за развитие*²⁴. Обособените РЦП са **териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешнорегионалните различия** в степента на развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие.

Измененията предвиждат териториалният обхват на РЦП да се определя, като се отчитат категориите на общините по реда на *Закона за административно-териториалното устройство на Република България* и техните географски характеристики по данни на Българската академия на науките. В териториалния обхват на район за целенасочена подкрепа се включват:

- общините от четвърта и пета категория;
- общините от втора и трета категория при наличието на някоя от следните географски характеристики:
 - най-малко 50 на сто от територията на общината е в планински район;
 - най-малко 50 на сто от територията на общината е в полупланински район;
 - територията на общината е в пограничен район.

Тези промени предполагат *актуализация на областните стратегии за развитие*.

²² ДВ, бр. 15 от 2016 г.

²³ чл. 1, ал. 2

²⁴ чл. 5, 6 и 7 от ЗРР

Промените в *системата за планиране на пространственото развитие* са свързани с разработването и актуализацията на система от документи за пространствено развитие на национално и регионално ниво, определящи стратегия за интегрирано пространствено развитие при отчитане на териториалния потенциал и принципите за балансирано устойчиво развитие²⁵. Системата от документи за планиране на пространственото развитие обхваща:

- Националната концепция за пространствено развитие;
- Регионалната схема за пространствено развитие на район от ниво 2;
- Регионалната схема за пространствено развитие на област.

От системата от документи е отпаднала *Концепцията за пространствено развитие на община*.

Посочените документи се намират в йерархична съподчиненост и се разработват за срок до 15 години с изключение на елементите на техническата инфраструктура в тях, които се планират за период до 30 години. Секторните стратегически документи на национално и регионално равнище се разработват в съответствие с действащите документи от системата за планиране на пространственото развитие. Условието, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на концепцията и схемите за пространствено развитие по се определят с **наредба**, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството. С приетата Наредба²⁶ не са указани срокове, в които следва да бъдат изготвени *Регионалните схеми за пространствено развитие на район от ниво 2*, в съответствие с които следва да бъдат разработени (приведени в съответствие) РПР.

От системата документи за пространствено развитие, дефинирани в ЗРР е разработена и приета само *Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025*²⁷. Към момента на приемането на РПР, както и към момента на изготвяне на междинната оценка, не са разработени и приети с *Регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2*.

²⁵ Глава Втора "а" от ЗРР

²⁶ Наредба за условията, реда и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на Националната концепция за пространствено развитие, регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2 и регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 3 (области), приета с ПМС № 278 от 1.11.2016 г., обн., ДВ, бр. 88 от 2016 г., сила от 8.11.2016 г.

²⁷ приета с Протокол № 47.61 на Министерския съвет от 19.12.2012 г.

В обхвата на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното развитие²⁸ са добавени *интегрираните планове за градско възстановяване и развитие*. *Интегрираният план за градско възстановяване и развитие* осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на дадена градска територия.²⁹ Същевременно не са определени условията, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на *интегрираните планове за градско възстановяване и развитие*.

Съдържанието на РПР е **допълнено с три нови компонента:**

- списък на големи проекти с регионално значение;
- мерки за градско възстановяване и развитие, които ще се прилагат по отношение на големите, средните и малките градове и крайградските зони;
- мерки и дейности за адаптиране на района към промените в климата.

Условията, редът и сроковете за изготвяне, съгласуване, приемане, актуализиране и изпълнение на РПР се определят с ППЗРР. При актуализацията на ППЗРР от 2016 г. са ограничени предпоставките, при които се предвижда актуализация на РПР – отпаднала е възможността за актуализация *"на основата на резултатите от междинната или последващата оценка"*.

С промените в ЗРР е отпадало регламентираното изграждане на *Единна информационна система за управление на регионалното развитие и пространственото планиране*³⁰. Не е предвиден алтернативен модел за информационно осигуряване на политиката за регионално развитие и пространствено планиране.

С промените в ЗРР от 2017 г.³¹ е предвижда основните документи за регионално развитие и пространствено планиране (НСРР, НКПР и Регионалните схеми за пространствено развитие на районите от ниво 2) да се изработват от *специализирано търговско*

²⁸ Глава трета "Стратегическо планиране на регионалното развитие" от ЗРР

²⁹ чл. 13а, ал. 1 от ЗРР, нов

³⁰ чл. 25 от ЗРР, отм.

³¹ ДВ, бр. 13 от 7.02.2017 г.

дружество със сто процента държавно участие в капитала, в което правата на държавата се упражняват от министъра на регионалното развитие и благоустройството³².

Промените в *институционалната рамка* за управление на регионалното развитие са свързани с интегриране на функциите, свързани с управлението на регионалното развитие на досегашната Главна дирекция "Стратегическо планиране на регионалното развитие и административно-териториално устройство", които са прехвърлени към новосъздадената Главна дирекция "Стратегическо планиране и програми за регионално развитие", която е Управляващ орган на ОП "Региони в растеж". Този подход осигурява възможност по-ефективно планиране, финансово осигуряване и изпълнение на политиката за регионално развитие. Същевременно е необходимо запазване и развитие на изградения административен капацитет на *териториалните отдели* за ефективно наблюдение на изпълнението на РПР.

На ниво ЕС *няма значими промени* в действащата правна и стратегическа рамка на политиката за сближаване.

През 2017 г. стартира *процеса на обсъждане на перспективите на политиката за сближаване за периода след 2020 г.* Дискусиите на този етап са фокусирани в рамката, определена от **Бялата книга за бъдещето на Европа** и изготвените документи за размисъл. *Политиката за сближаване* е основна тема за обсъждане в тези документи.

В началото на м. октомври 2017 г. беше ЕК публикува **"Моят регион, моята Европа, нашето бъдеще – седми доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване"**³³, които посочват, че ЕС с 27 държави членки (след оттеглянето на Обединеното кралство) ще се сблъска с множество предизвикателства в периода до 2025 г. и след това.

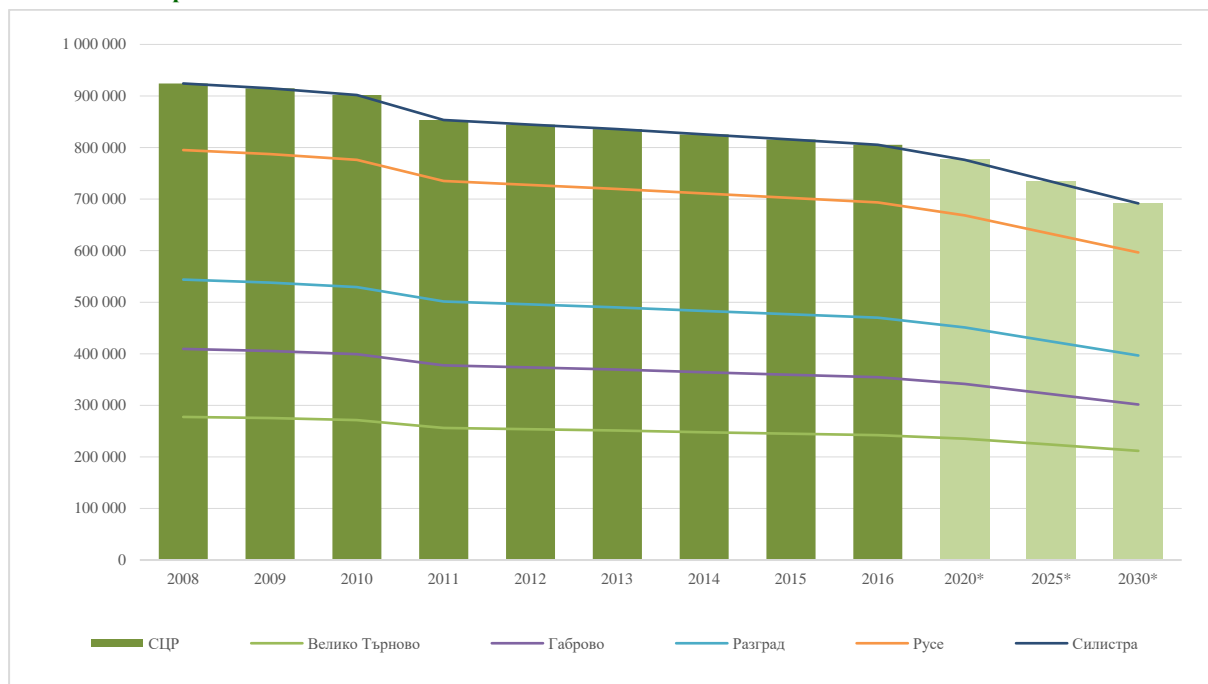
³² "Национален център за териториално развитие" – ЕАД, гр. София, § 1 от допълнителната разпоредба, т. 14.

³³ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/cohesion-report/

3. Промени в социалното и икономическото развитие на СЦР и съответствие на РПП с тях

Измененията в демографския профил на СЦР показват устойчива тенденция на намаляване на населението – в периода 2008-2016 г. намалението е с 12,9%. Към края на 2016 г. населението на СЦР е **805 441 души** – критично близко до долната граница за обособяване на район от ниво 2 според *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)*. Населението на всички области намалява, като най-значително е намалението в областите Габрово (14,8%) и Разград (14,1%). Сходни са нивата на намаление и в останалите области – в интервала 11-13%. Три от областите в СЦР – Габрово, Разград и Силистра, не отговарят на изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.*, според който населението в административните единици от **ниво 3**, следва да бъде най-малко **150 000 души**. Прогнозите на НСИ³⁴ потвърждават устойчивостта на тенденцията – към 2020 г. СЦР няма да отговаря на изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.*, а през 2030 г. се очаква населението на СЦР да намалее до **691 705 души**.

графика 2. Население в СЦР и по области за периода 2008-2016 г. и прогнозни данни за 2020, 2025 и 2030 г., брой

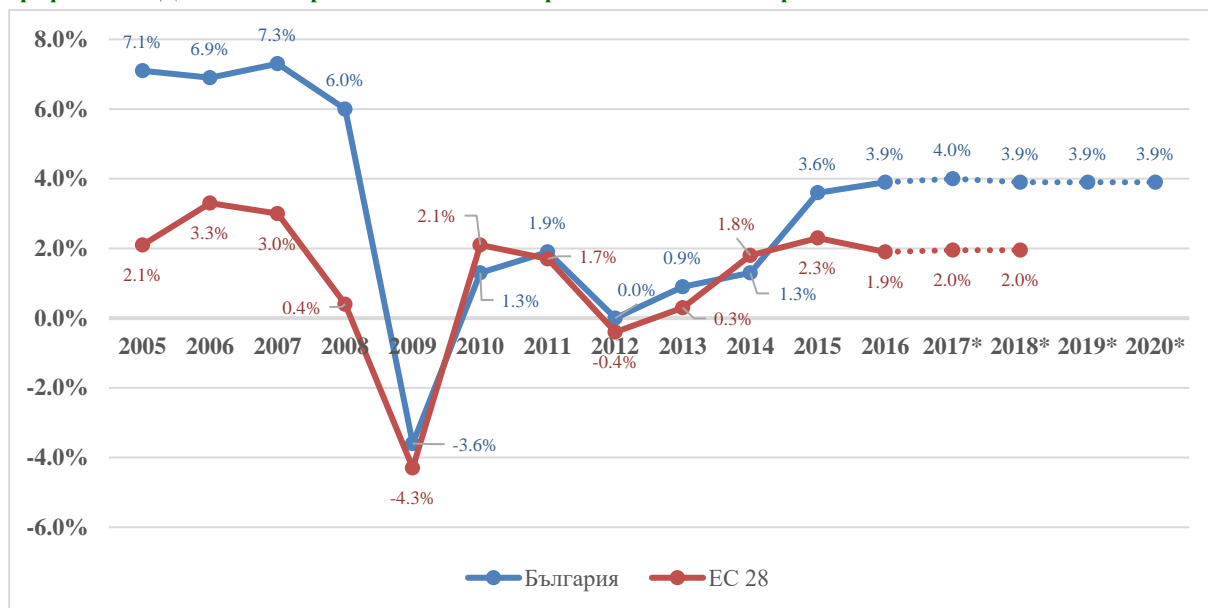

Източник: НСИ

³⁴ НСИ, прогноза I вариант (при хипотеза за конвергентност)

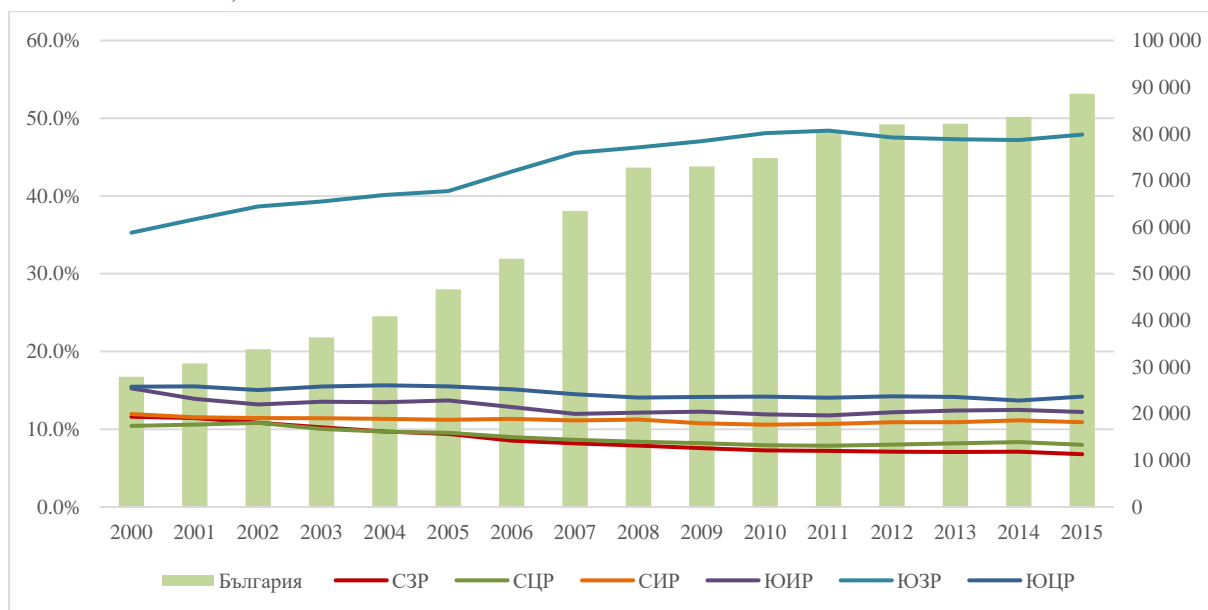
Социалното и икономическото развитие на СЦР през периода 2014-2017 г. се характеризира с положителна промяна на ключовите макроикономически индикатори. Това се дължи основно на общата динамика на развитието на страната след 2012 г., изразяваща се в нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС, които, макар и частично, възстановяват в известна степен растежа от преди 2009 г. Прогнозните данни потвърждават, че до 2020 г. темпът на растеж на БВП на страната се очаква да бъде по-бърз от средния за ЕС 28.

графика 3. Динамика на растежа на БВП за периода 2005-2016 г. и прогнозни данни за 2017-2020 г.

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ, ЕК Генерална дирекция "Икономически и финансови въпроси"

графика 4. Ръст на БВП за периода 2000-2015 г. на национално ниво, (млн. лв.) и принос на районите от ниво 2, %

Източник: НСИ, ЕВРОСТАТ

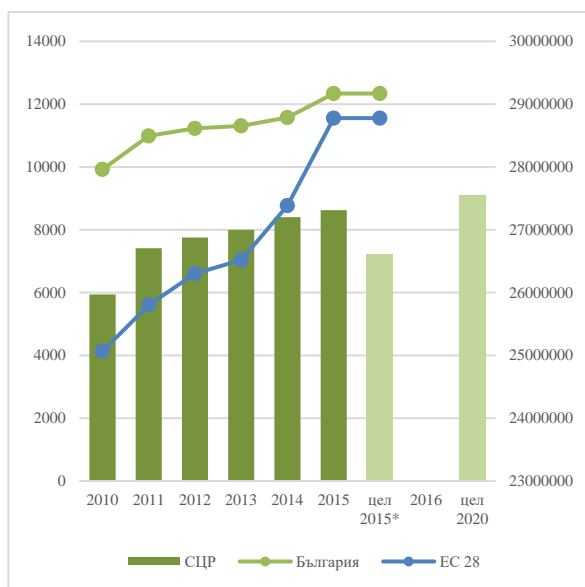
В периода 2009-2015 г. продължава да е валидна регистрираната за периода 2004-2008 г. устойчива тенденция за намаляване на приноса на СЦР в общия БВП. Въпреки това **намалението се забавя**, като в периода 2009-2015 г. е 0,2% (при 1,3% за 2004-2008 г.). В периода 2011-2015 г. **БВП на човек на населението в района нараства с 2,7% спрямо средното за страната**, с което е **преодоляна тенденцията от периода 2004-2008 г.**, в който БВП на човек на населението в района намалява с 9,5% спрямо средното за страната.

Коефициентът на икономическа активност нараства слабо след 2010 г., като през 2015 г. достига 51,2% или по ниско от междинната целева стойност на индикатора (52). Активността остава по-ниска с 2 процентни пункта и от средното за страната, като тенденцията определя поставената цел 2020 като амбициозна.

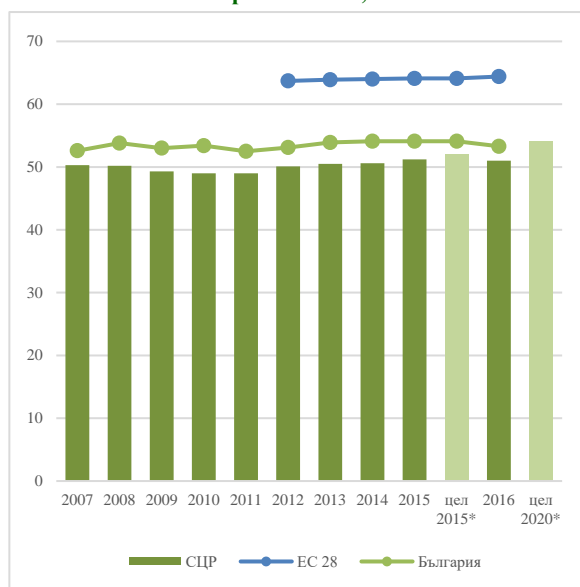
Коефициентът на безработица намалява съществено след 2013 г. и през 2015 г. достига 10,6% при 9,1% средно за страната. Стойността остава по-висока от междинната целева стойност за 2015 г. от 9,4%.

Общият доход на лице от домакинство нараства съществено в периода 2012-2016 г., като стойността за 2015 г. от 4 520 лв. надхвърля междинната целева стойност (3 900 лв.) и значително се доближава и до цел 2020 (4 800 лв.).

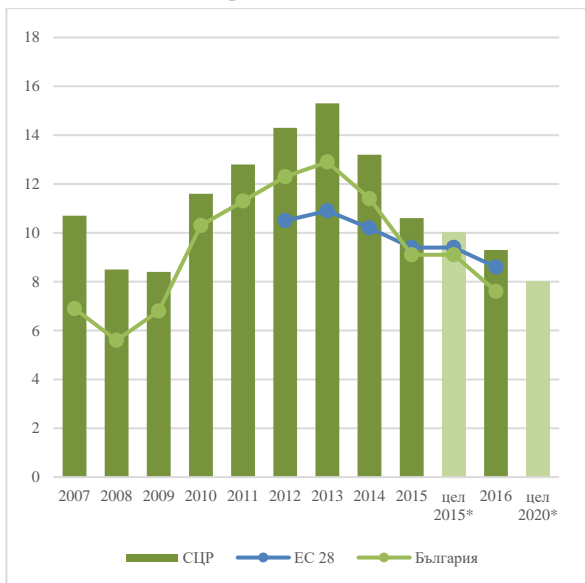
графика 5. БВП на глава от населението за СЦР, България и ЕС 28, 2010-2015 г., лв.

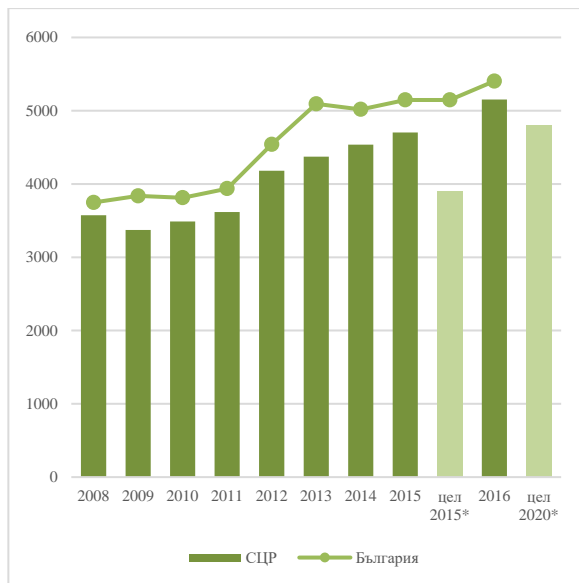
графика 6. Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години за СЦР, България и ЕС 28, 2007-2016 г.

графика 7. Коефициент на безработица за СЦР, България и ЕС 28, 2007-2016 г.

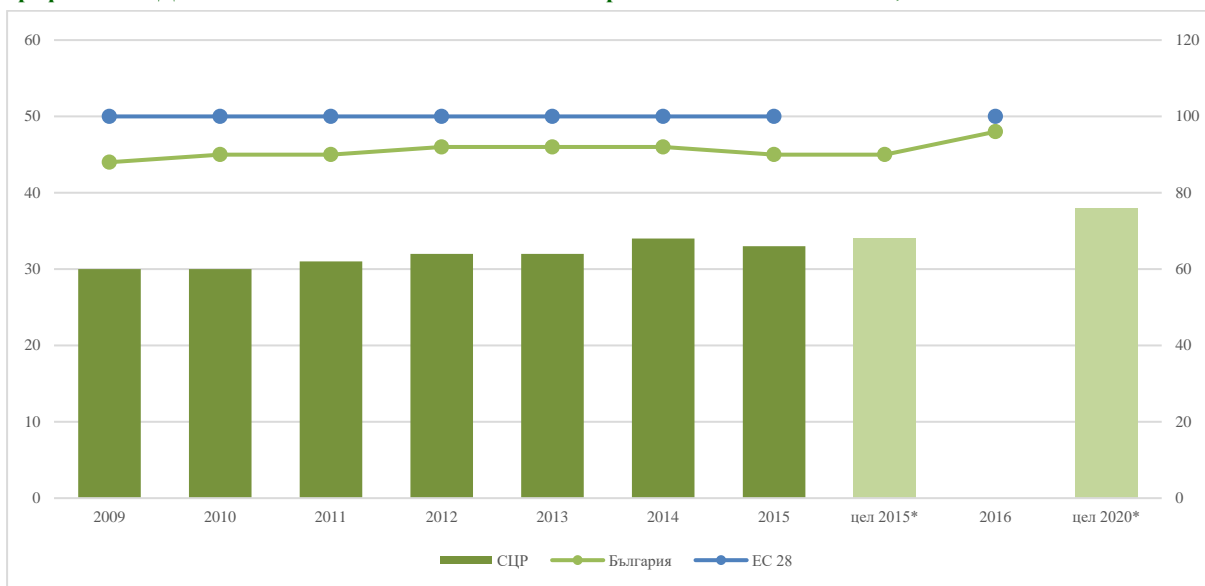
графика 8. Общ доход на лице от домакинство в СЦР, 2008-2016 г., лв.

Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ

Потвърждават се предвижданията на междинната оценка на РПР за периода 2007-2013 г. за възстановяване на относително ниските нива на растеж след средата на 2011 г. Общата перспектива за развитието на СЦР след 2014 г. разкрива умерен потенциал за постигане на целта от 38% дял на БВП на човек от населението от средната стойност за ЕС 28 през 2020 г.

графика 9. Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 28, %

Източник: НСИ, ЕВРОСТАТ

таблица 5. Степен на постигане на целите на ключовите индикатори

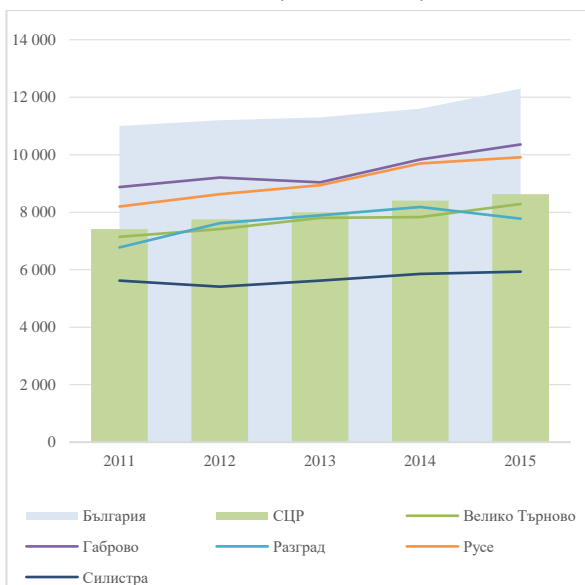
Ключови индикатори	Степен на постигане на заложеното изменение – цел 2015 г.	Принос към постигане на целите на ключовите индикатори
БВП на човек от населението, лв.	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 28, %	2 ↑	Задоволителен принос
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години, %	2 ↑	Задоволителен принос
Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години, %	2 ↑	Задоволителен принос
Общ доход на лице от домакинство, лв.	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания

За оценка на **вътрешнорегионалните различия** са анализирани следните индикатори на ниво област (ниво 3) за СЦР:

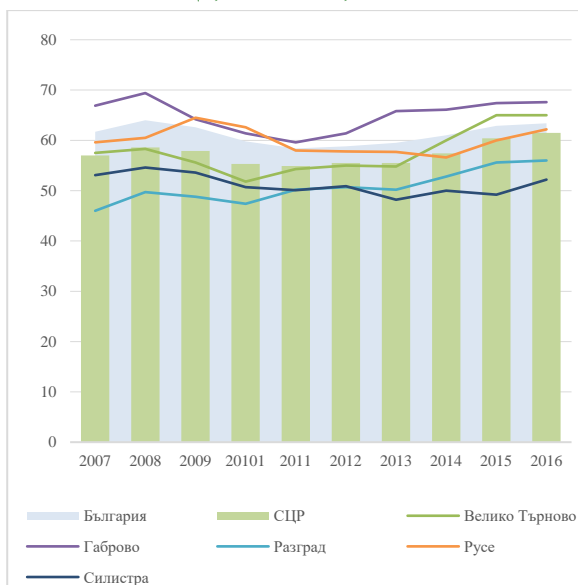
- БВП на човек от населението, лв.;
- Коефициент на заетост (15-64 навършени години);
- Коефициент на безработица (15-64 навършени години);
- Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение.

Подбраните индикатори позволяват да бъде анализирано развитието на СЦР, в контекста на общото развитие на страната. Данните за всички индикатори са с надеждно качество, тъй като са базирани на официални статистически данни от НСИ, съответно от ЕВРОСТАТ.

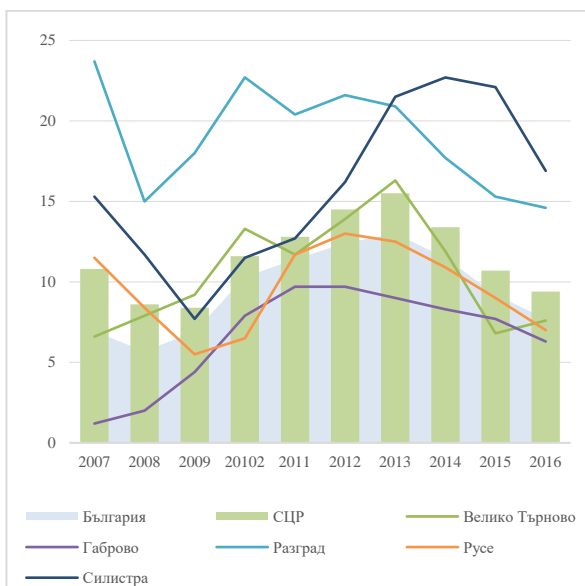
графика 10. БВП на човек от населението за СЦР, по области, 2011-2015 г., лв.

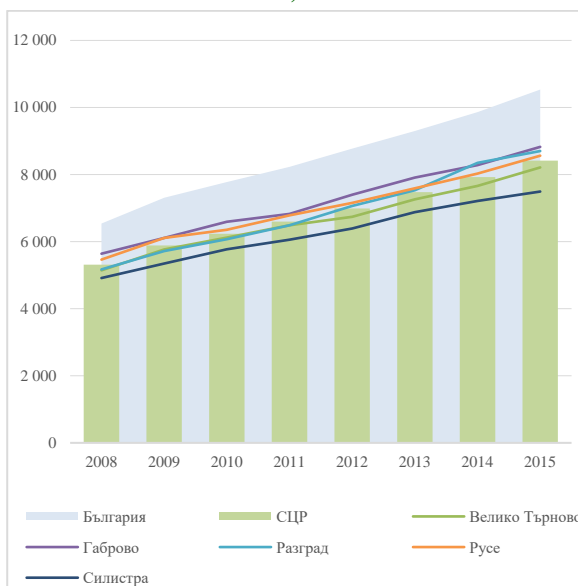
графика 11. Коэффициент на заетост (15-64 г.) за СЦР, по области, 2007-2016 г.

графика 12. Коэффициент на безработица за СЦР, по области, 2007-2016 г.

графика 13. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за СЦР, по области, 2008-2015 г., лв.

Източник: НСИ, ЕВРОСТАТ

За периода 2010-2015 г. се наблюдава **силно ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СЦР.**

Ограничена положителна тенденция се наблюдава само по отношение на *безработицата*. Стойностите за 2015 г. са по-ниски от средните за страната, както и от базовите (2010) за областите Габрово, Велико Търново и Русе. Тенденцията за Разград и Силистра

също е положителна, въпреки че за тях нивата остават много високи – 15,3% за Разград и 22,1% за Силистра (2015 г.)

Различията по отношение на *заетостта* спрямо 2010 г. нарастват. Въпреки, че делът на заетите (15-64 г.) нараства във всички области, темпът на нарастване е неравномерен и слаб за област Силистра (от 50,7 през 2010 г. до 52,2 за 2016 г.). Значително нарастване се наблюдава в област Велико Търново – от 51,8% (2010) до 65% (2016 г.). Въпреки високите нива, от които стартира през 2010 г. област Габрово (59,6%), заетостта нараства също чувствително до 67,6% (2016 г.), което е и над средното за страната. За област Русе стойностите на показателя все още не могат да възстановят нивата от пика на заетостта през 2009 г. (64,5%) и през 2016 г. достигат до 62,6%.

Различията по отношение на *БВП на глава от населението* се увеличават, като областите Габрово и Русе, както и Велико Търново (на по-ниски нива) следват тенденциите за страната.

Различията в *размера на средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение* слабо се увеличават в сравнение с 2008 г. Ниски остават нивата в област Силистра.

4. Първоначалните резултати от изпълнението на РПР по физически и финансови индикатори

Първоначалните резултати от изпълнението на РПР на СЦР по физически и финансови индикатори са оценени въз основа на последни налични данни (основно за периода 2014-2016 г. за физическите и към октомври 2017 г. за финансовите индикатори).

4.1. Специфични/физически индикатори

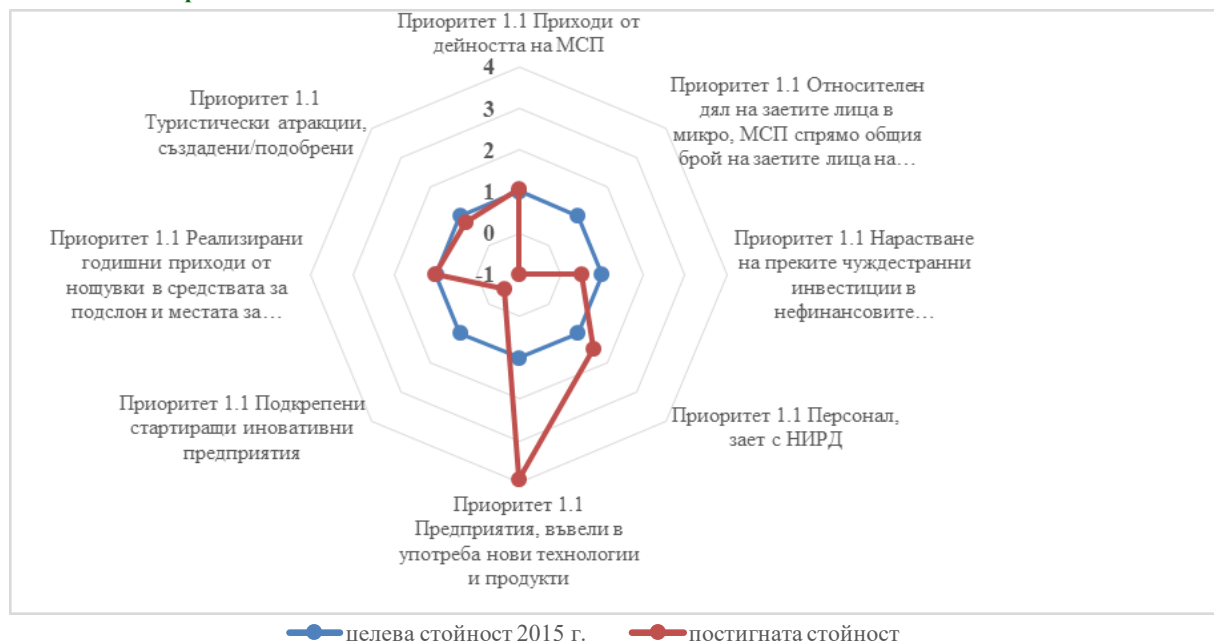
Оценката на първоначалните резултати е изготвена с помощта на индекс, отразяващ степента на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори за изминалото време за всеки от приоритетите на РПР на СЦР. Индексът на изпълнение се групира около петстепенна оценъчна скала. Процентното изпълнение за съставяне на оценките по скала се изчислява спрямо постигнатите междинни резултати за специфичните индикатори, отчитащи физически величини за 2016 г. За специфичните индикатори, за които е налична статистическа информация, изпълнението се оценява спрямо постигнатите междинни резултати за 2015 г.

Като показател за изпълнение на приоритет по скала е използвана средноаритметичната, закръглена стойност на постигнатото изменение на специфичните индикаторите за изпълнение по избрания приоритет и посочената скала (при равни тегла на специфичните индикатори).

таблица 6. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1

Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 1.1. Развитие на устойчива конкурентоспособна икономика основана на знанието, иновациите и новите технологии		
Приходи от дейността на МСП, млн. лв.	4 ↗	напредък над планирания
Относителен дял на заетите лица в микро и МСП спрямо общия брой на заетите лица на възраст 15 и повече години в района, %	0 →	без напредък
Нарастване на преките чуждестранни инвестиции в нефинансовите предприятия, %	1 ↗	ограничен напредък
Персонал, зает с НИРД (брой)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Предприятия, въвели в употреба нови технологии и продукти (брой)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Подкрепени стартиращи иновативни предприятия (брой)	0 →	без напредък
Реализирани годишни приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване, млн. лв.	3 →	постигната междинна цел
Туристически атракции, създадени/подобри (брой)	2 ↑	задоволителен напредък

графика 14. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 1 спрямо целта за 2015 г.

Източник: НСИ, ИСАК, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР, 2014, 2015 и 2016 г.

таблица 7. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2

Стратегическа цел 2: Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 2.1. Изграждане на устойчив и развит пазар на труда		
Заетост на населението на възраст 20-64 г. (%) (от 15-64 г. в плана)	2 ↑	задоволителен напредък
Брой проекти за професионално обучение (вкл. квалификация и преквалификация) на заети лица (приключени 2008-2012 г.)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Относителен дял на заетите лица, преминали през курсове за квалификация и преквалификация (%)	0 →	без напредък
Приоритет 2.2. Подобряване на човешкия капитал		
Относителен дял на висшите между 30-34 г. (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Относителен дял на безработни и/или изключени от пазара на труда лица, преминали квалификационни или преквалификационни курсове (%)	1 ↗	ограничен напредък
Брой изградени и рехабилитирани сгради на образователната, здравната, социалната и културната инфраструктура	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Относителен дял на населението, облагодетелствано от подобрена образователна, здравна, социална и културна инфраструктура (%)	0 →	без напредък
Брой изградени и реконструирани инфраструктурни обекти за професионален спорт и спорт в свободното време	5 ↑	надхвърлена цел 2020

графика 15. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 2 спрямо целта за 2015 г.

Източник: НСИ, ИСАК, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР, 2014, 2015 и 2016 г.

таблица 8. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3

Стратегическа цел 3: Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 3.1. Изграждане на приоритетни инфраструктурни коридори и прилежащите им съоръжения		
Население с подобрен транспортен достъп (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Рехабилитирана/реконструирана пътна мрежа (км)	5 ↑	значително над планирания
Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет, вкл. и широколентова връзка от общото за страната (%)	5 ↑	значително над планирания
Приоритет 3.2. Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища		
Относителен дял на населението, обхванато от интегрирани мерки за възстановяване и развитие на части от градовете (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Относителен дял на населението, което е обхванато от интегрирани мерки за подобряване на селищната среда и услугите в малки градове и села (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Относителен дял от населението обхванато от стратегии за интегрирано местно развитие на групи общини (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Брой инициативи за ПЧП между общини и бизнес с цел предоставяне на основни услуги за населението	0 →	без напредък
Приоритет 3.3. Подобряване на трансграничното сътрудничество		
Брой на интегрирани стратегически планови документи за съвместно управление и развитие на граничните територии	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Брой реализирани трансгранични и транснационални проекти, фокусирани в приоритетните за ЕС направления – иновации, наука, климатична сигурност и ефективно използване на ресурсите	5 ↑	надхвърлена цел 2020

графика 16. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 3 спрямо целта за 2015 г.

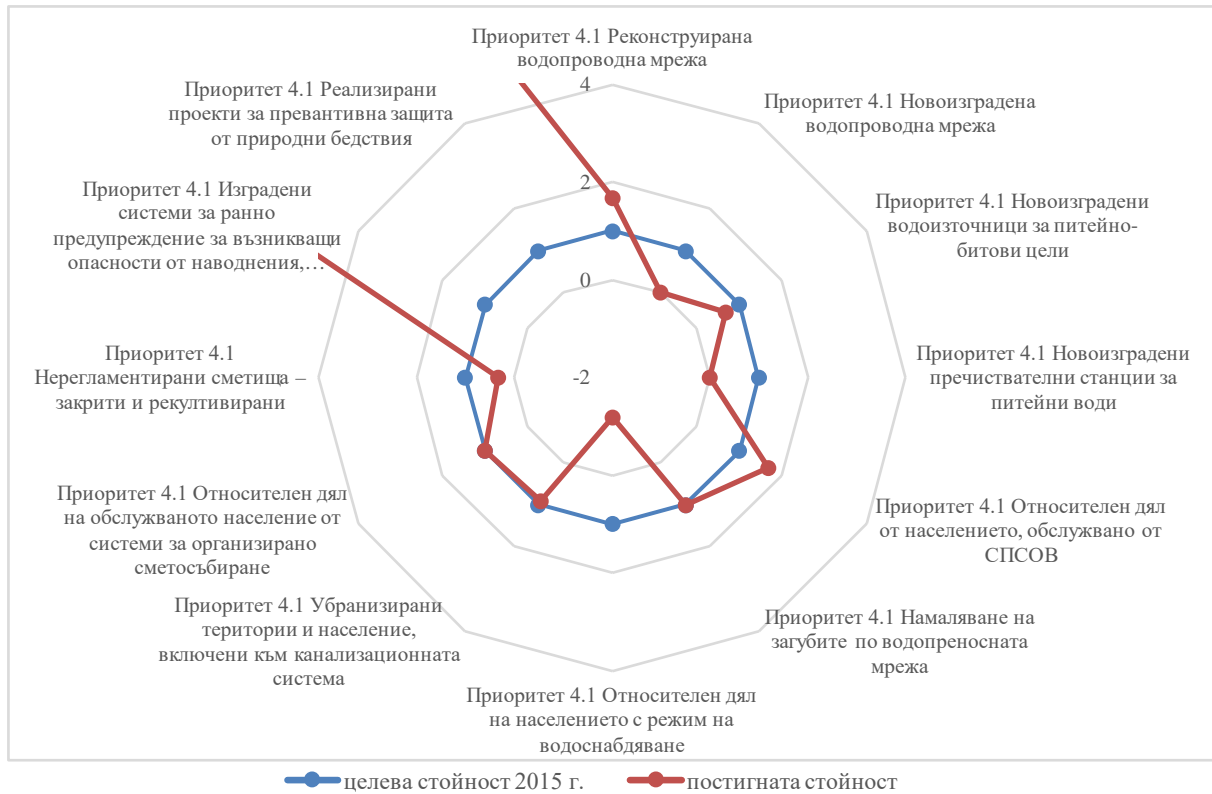

Източник: НСИ, ИСАК, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР, 2014, 2015 и 2016 г.

таблица 9. Степен на постигане на заложеното изменение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 4

Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране на използването на енергия от ВИ		
Специфичен индикатор	Оценка по скала	Напредък
Приоритет 4.1. Околна среда и ресурси – опазване и ефективност		
Реконструирана водопроводна мрежа (км)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Новоизградена водопроводна мрежа (км)	0 →	без напредък
Новоизградени водоизточници за питейно-битови цели (бр.)	2 ↑	задоволителен напредък
Новоизградени пречиствателни станции за питейни води (бр.)	0 →	без напредък
Относителен дял от населението, обслужвано от СПСОВ (%)	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Намаляване на загубите по водопреносната мрежа (%)	3 →	постигната междинна цел
Относителен дял на населението с режим на водоснабдяване (%)	0 →	без напредък
Урбанизирани територии (%) и население (%), включени към канализационната система	1 ↗	ограничен напредък
Относителен дял на обслужваното население от системи за организирано сметосъбиране (%)	3 →	постигната междинна цел
Нерегламентирани сметища – закрити и рекултивирани (бр. и площ, дка)	1 ↗	ограничен напредък
Брой изградени системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Брой реализирани проекти за превантивна защита от природни бедствия	5 ↑	надхвърлена цел 2020
Приоритет 4.2. Развитие на нисковъглеродна икономика, смекчаване на последствията и адаптиране към климатичните промени		
Количество продадена електроенергия от ВИ (GWh/y)	n/a	
Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси:	n/a	
Серни оксиди (тонове)	n/a	
Въглероден диоксид (тонове)	n/a	
Неметанови летливи органични съединения (тонове)	n/a	

графика 17. Физическо изпълнение на специфичните индикатори по приоритетите на Стратегическа цел 4 спрямо целта за 2015 г.³⁵

Източник: НСИ, ИСАК, ИСУН2020, Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на РПР на СЦР, 2014, 2015 и 2016 г.

Междинните целеви стойности за 2015 г. за голяма част от специфичните индикатори са постигнати над планираното или значително над него. Изцяло, значително над планираното, са постигнати целите на специфичните индикатори по *Приоритет 3.1* и *Приоритет 3.2* на *Специфична цел 3*.

В случаите, в които **не е постигнат напредък по изпълнението (0 → по скалата)**, са идентифицирани две основни причини. **Първата** е, че в периода 2014-2016 г. не са стартирали финансиращи програми, подкрепящи реализацията на определен тип проекти, или тези проекти са от специфично естество и тяхната реализация изисква по-дълъг период от време (напр. реализацията на ПЧП). **Втората** е, че част от специфичните индикатори са дефинирани нееднозначно и/или за тяхното изпълнение е трудно да бъде събрана достоверна информация без да бъдат извършвани прекомерни разходи.

³⁵ Не са включени индикаторите по приоритет 4.2

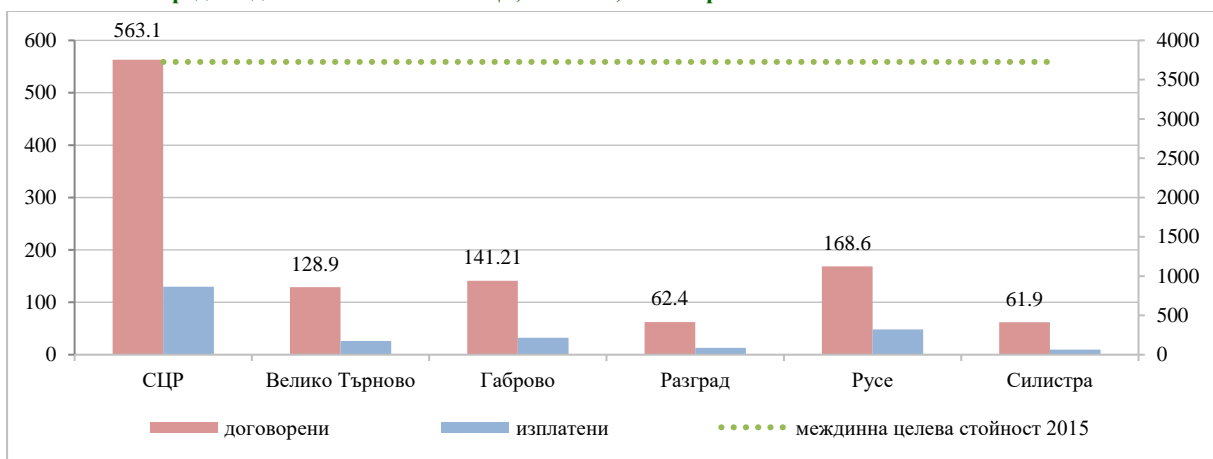
Напредъкът по постигането на междинните цели на специфичните индикатори по *Приоритет 4.2* на *Специфична цел 2* не е оценен, тъй като са налични данни, включително в *Годишните доклади за изпълнение на РПР на СЦР*, само на национално ниво.

В случаите, в които е постигнат **ограничен напредък** в изпълнението (1 ↗ по скалата), за съответните индикатори са необходими специални усилия за постигане до края на плановия период.

4.2. Финансови индикатори

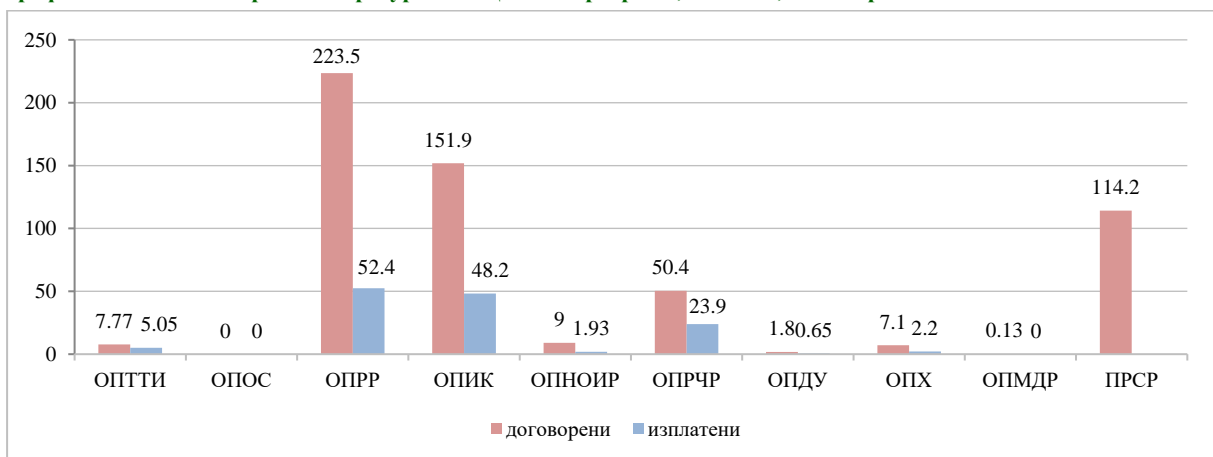
Оценено е съответствието на договорените средства по програмите, финансирани от фондовете на ЕС с планираните необходими финансови ресурси за изпълнението на РПР на СЦР.

графика 18. Договорени и изплатените средства (ОП и ПРСР) общо и по области и сравнение с предвижданията на РПР на СЦР, млн. лв., октомври 2017 г.

Източник: ИСУН2020, ИСАК

графика 19. Концентрация на ресурси в СЦР – по програми, млн. лв., октомври 2017 г.

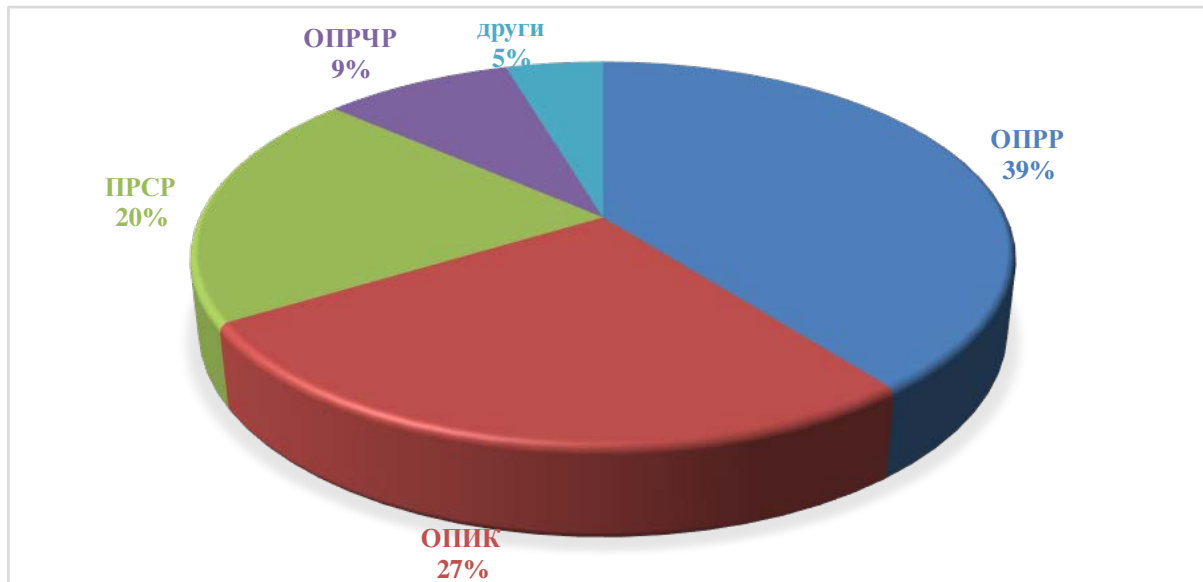

Източник: ИСУН2020, ИСАК

Към м. октомври 2017 г. договорените средства по програми, финансирани от фондовете на ЕС представляват малко над 15% от планираните индикативни финансови ресурси за осъществяване на целите на РПР на СЦР за периода 2014-2020 г. Частните средства в това договорено финансиране са близо 66,5 млн. лв. (57 млн. лв. – ОПИК и ОПРЧР и 9,5 млн. лв. по ПРСР), което представлява 11% от планираните частни ресурси в размер на 606 млн. лв. Това предполага необходимостта от значителни усилия за осигуряване на необходимите средства за постигане на поставените цели. Прогнозата за постигане на планираните нива на финансов ресурс е "умерено положителна", предвид предстоящото стартиране на значителна част от мерките по оперативните програми и ПРСР, както и приносът на националното публично участие – национален и местни бюджети.

Делът на договорените в СЦР средства по области е разпределен по следния начин: Русе – 30%, Габрово – 25%, Велико Търново – 22,9%, Разград – 11,1%, Силистра – 11%. Разпределението на дела на средствата, които са изплатени (от общата сума на договорените в СЦР) е съответно: Русе – 37,1%, Габрово – 25%, Велико Търново – 20,2%, Разград – 10,2%, Силистра – 7,6%.

графика 20. Основни източници на финансиране на мерките за изпълнение на РПР на СЦР

Източник: ИСУН2020, ИСАК

Основен дял във финансирането на мерките за изпълнение на РПР на СЦР към момента на междинната оценка имат ОПРР (39,5%), ОПИК (26,8%) и ПРСР (20,2%). Значим е делът на договореното финансиране и по ОПРЧР (8,9%). По ОПОС няма договорени средства.

5. Степен на постигане на целите на РПР на СЦР

Напредъкът по изпълнение на отделните приоритети на РПР на СЦР е оценен въз основа на постигане целите на съответните специфични индикатори. Степента на постигане на стратегическите цели е оценена въз основа на напредъка по техните приоритети. В допълнение е оценен и приноса на изпълнението на плана към постигане на показателите по Европа 2020.

5.1. Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство

Изпълнението на *Стратегическа цел 1* е свързано с прилагане на мерки за повишаване конкурентоспособността и постигане на ускорен растеж на икономиката на СЦР. Фокус е поставен върху заетостта, производителността на труда и приложение на иновации в икономиката. *Стратегическа цел 1* се реализира чрез мерки по:

→ **Приоритет 1:** Развитие на устойчива конкурентоспособна икономика основана на знанието, иновациите и новите технологии,

чрез пет специфични цели:

- *Специфична цел 1.1.1.* Подобряване на инфраструктурата за нуждите на икономическите субекти в градските и селските райони
- *Специфична цел 1.1.2.* Стимулиране на партньорства между научните институции, публичния и частния сектор от региона и извън него
- *Специфична цел 1.1.3.* Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери
- *Специфична цел 1.1.4.* Разнообразяването на икономиката в селските райони
- *Специфична цел 1.1.5.* Развитие на силен туристически сектор, основан на богатото природно и културно наследство и стимулиране на специфични за района видове туризъм

Прегледът на мерките, реализирани по приоритетите на *Стратегическа цел 1* показва, че е налице напредък по изпълнението на мерките и по *приоритета*.

таблица 10. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 1 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство			3 →
Приоритет 1.1. Развитие на устойчива конкурентоспособна икономика основана на знанието, иновациите и новите технологии	2,5	3 →	

Постигнат е планирания напредък по реализацията на приоритета, чрез който се реализира *Стратегическа цел 1*, чрез което е постигнат и планирания напредък по нея. Основен принос за това има напредъка по *Специфични цели 1.1.3 и 1.1.5*, съответно чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери (проекти, финансирани чрез ОПИК) и развитие на силен туристически сектор (повишени приходи от нощувки и създадени/подобвени туристически атракции). Съществен принос за напредъка има и нарасналите приходи от дейността на МСП в района.

Потенциалът за повишаване на конкурентоспособността на икономика в района до 2020 г. е значителен. Необходимо е усилията да бъдат фокусирани върху продължаваща подкрепа за инфраструктурата за икономическите субекти, както и стимулиране на партньорства между научните институции, публичния и частния сектор от региона и извън него.

5.2. Стратегическа цел 2: Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност

Стратегическа цел 2 предвижда развитие на човешкия капитал и пазара на труда.

Стратегическа цел 2 се реализира чрез мерки по:

- **Приоритет 2.1.** Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност;
- **Приоритет 2.2.** Подобряване на човешкия капитал.

Прегледът на мерките, реализирани по приоритетите на *Стратегическа цел 2* показва, че е налице напредък по изпълнението на мерките и по двата приоритета.

таблица 11. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 2 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 2: Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност			3 →
<i>Приоритет 2.1.</i> Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност	2,3	2 ↑	
<i>Приоритет 2.2.</i> Подобряване на човешкия капитал	3,2	3 →	

По *Приоритет 2.1* е постигнат задоволителен напредък чрез реализираните проекти за професионално обучение на заети лица и постигнатата заетост на населението на възраст 20-64 г. По *Приоритет 2.2* е постигнат планирания напредък чрез достигнатия дял на висшистите между 30-34 г. в района, както и на инвестициите в изграждане и рехабилитация на образователната, здравната, социалната и културната инфраструктура.

Постигнат е планирания напредък по *Стратегическа цел 2*. Въпреки това, за реализацията на наличния потенциал за постигане на целта до 2020 г. са необходими допълнителни усилия, предвид наблюдавания ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СЦР за периода до 2015 г.

Необходимо е усилията да бъдат фокусирани върху продължаваща подкрепа за заетостта и безработицата, като фактори за повишаване на произведената БВП и доходите в СЦР.

5.3. Стратегическа цел 3: Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места

Реализирането на *Стратегическа цел 3* е свързано с развитие на градските центрове и базисната техническа инфраструктура. *Стратегическа цел 3* се реализира чрез мерки по:

- **Приоритет 3.1.** Изграждане на приоритетни инфраструктурни коридори и прилежащите им съоръжения;
- **Приоритет 3.2.** Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища;
- **Приоритет 3.3.** Подобряване на трансграничното сътрудничество.

Прегледът на мерките, реализирани по приоритетите на *Стратегическа цел 3* показва, че е налице напредък по изпълнението на мерките и по трите приоритета.

таблица 12. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 3 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 3: Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места			5 ↑
<i>Приоритет 3.1.</i> Изграждане на приоритетни инфраструктурни коридори и прилежащите им съоръжения	5	5 ↑	
<i>Приоритет 3.2.</i> Интегрирано и устойчиво развитие и укрепване на полицентричната мрежа от селища	3,8	3 →	
<i>Приоритет 3.3.</i> Подобряване на трансграничното сътрудничество	5	5 ↑	

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на *Стратегическа цел 3* се характеризира с напредък, над и значително над планирания. Напредъкът е постигнат чрез реализация на мерки за рехабилитация на транспортната мрежа, нарастване достъпа до информационна инфраструктура, инвестиции в развитието на градските центрове и предоставяне на обществени услуги, както и реализацията на проекти за трансгранично и транснационално сътрудничество.

Това обуславя наличието на *значителен потенциал* за изпълнение на *Стратегическа цел 3* в рамките на програмния период до 2020 г.

5.4. Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране на използването на енергия от ВИ

Реализирането на *Стратегическа цел 4* е свързано с осъществяването на мерки за подобряване качеството на околната среда и ликвидиране или намаляване на различните видове замърсявания, ограничаване на природните рискове, в два приоритета:

- **Приоритет 4.1.** Околна среда и ресурси – опазване и ефективност;
- **Приоритет 4.2.** Развитие на нисковъглеродна икономика, смекчаване на последициите и адаптиране към климатичните промени.

Прегледът на мерките, реализирани по приоритетите на *Стратегическа цел 4* показва, че междинните стойности на индикаторите по *Приоритет 4.1* са постигнати.

таблица 13. Степен на изпълнение на Стратегическа цел 4 и приоритетите ѝ, въз основа на постигнатото изменение на специфичните индикатори

	Средно за приоритет	Средно за приоритет – скала	Средно за цел
Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране на използването на енергия от ВИ			3 →
<i>Приоритет 4.1.</i> Околна среда и ресурси – опазване и ефективност	2,5	3 →	
<i>Приоритет 4.2.</i> Развитие на нисковъглеродна икономика, смекчаване на последициите и адаптиране към климатичните промени	-	-	

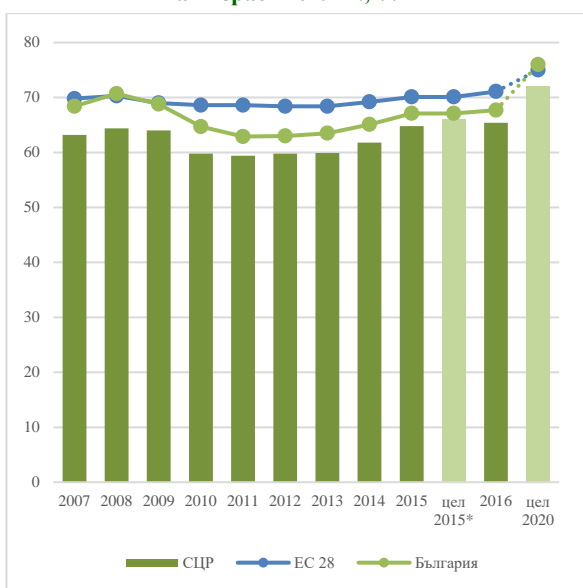
Изпълнението на мерките по *Приоритет 4.1* на *Стратегическа цел 4* се характеризира с напредък в съответствие с планираното. Към момента се наблюдава изразен напредък в изпълнението на мерки, свързани с повишаване дела на населението, обслужвано от ПСОВ, реконструкция на водопроводната мрежа, реализирани проекти за превантивна защита от природни бедствия и др. Напредъкът по изпълнението на *Приоритет 4.2* не е оценен предвид определените специфични индикатори.

Постигнатите резултати и предстоящото договаряне на средства за развитие на екологичната инфраструктура по ОПОС обуславя и наличието на потенциал за изпълнение на *Стратегическа цел 4* в рамките на програмния период до 2020 г.

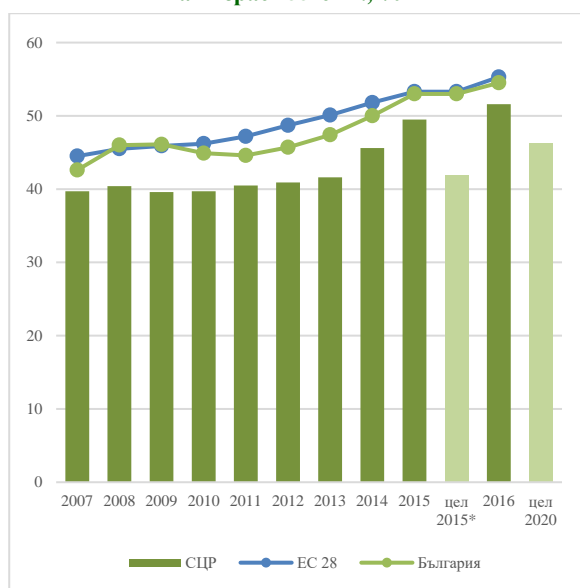
5.5. Принос към постигане целите на Стратегия "Европа 2020"

Изпълнението на РПР следва да допринася изпълнението на поетите от България национални ангажименти по отношение постигане целите на Стратегията "Европа 2020". Дефинираните индикатори обективно измерват напредъка при реализацията на най-важния стратегически документ на ниво ЕС и до голяма степен отразяват и постигането на стратегическите цели на РПР. За тяхното проследяване НСРР определя техните целеви стойности на регионално ниво.

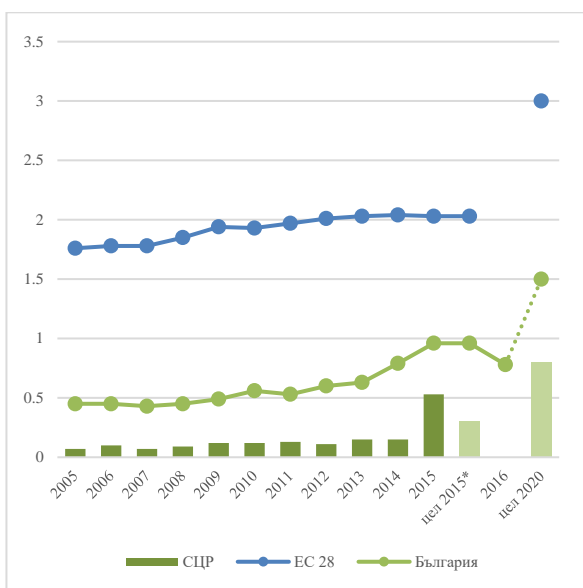
графика 21. Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 г., %

графика 22. Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г., %

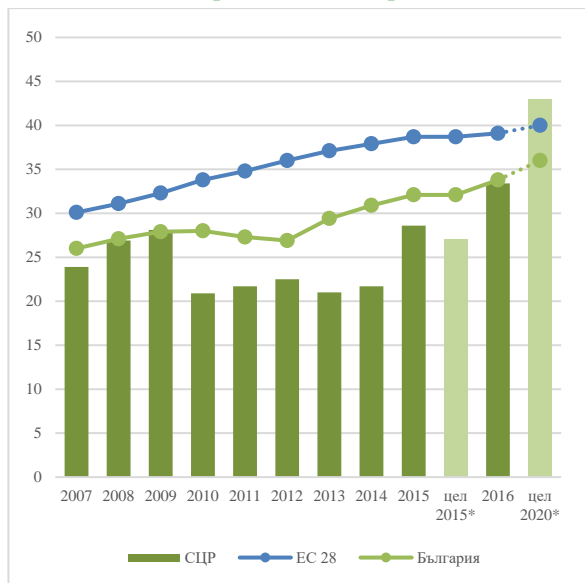
графика 23. Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, % от БВП

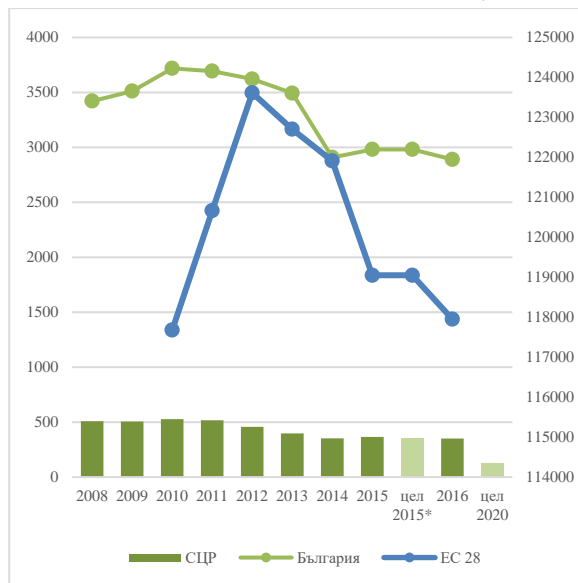
графика 24. Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.), %

графика 25. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование, %

графика 26. Население в риск от бедност или социално изключване, хил. души

Източник: НСИ, ЕВРОСТАТ

таблица 14. Принос на РПР към постигането на националните цели на Стратегията на ЕС "ЕВРОПА 2020"

Индикатори "Европа 2020"	Степен на постигане на заложеното изменение – цел 2015 г.	Принос на РПР към постигането на националните цели
Коефициент на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години (%)	2 ↑	Задоволителен принос
Коефициент на заетост на населението на възраст 55-64 г.	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (% от БВП)	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Дял на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.) (%)	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование (%)	5 ↑	Постигнат планиран принос, значително над планирания
Население в риск от бедност или социално изключване (хил. души)	4 ↗	Постигнат планиран принос над планирания

Инвестициите в научноизследователска и развойна дейност, като процент от БВП, се увеличават в периода от 2011 г., като по-значителен е техният ръст през 2014 и 2015 г. Междинната цел за 2015 г. на регионално ниво е надхвърлена с 2/3. Този ръст допринася за изпълнението на *Стратегическа цел 1* на РПР на СЦР. Следва да се отчете, че част от тази положителна тенденция се дължи и приоритизирането на финансирането на иновативни проекти като част от мерките, подкрепяни от ОПИК. При запазването ѝ, потенциалът за постигане на целевата стойност на индикатора за 2020 г. е **значителен**.

Коефициентът на заетост на населението на възраст 20-64 навършени години нараства след 2012 г., но не успява да достигне заложената междинна цел за 2015 г. Доколкото ръстът в заетостта през 2016 г. не показва значимо развитие в положителна посока, потенциалът за постигане на целевата стойност на индикатора за 2020 г. е **сравнително ограничен**.

Коефициентът на заетост на населението на възраст 55-64 г. нараства след 2011 г., като ръстът е по-значителен през 2014 и 2015 г. и се запазва и през 2016 г. Целевата стойност на индикатора за 2015 г. е **надхвърлена значително**, както и тази за 2020 г.

Промените в *дела на преждевременно напусналите образователната система (на възраст 18-24 г.)* са разнопосочни на годишна база с нарастване до 2014 и слабо понижение през 2015 и 2016 г. Междинната целева стойност на индикатора за 2015 г. не е постигната, а предвид тенденцията на национално ниво за слабо повишаване на дела, потенциалът за постигане на целевата стойност за 2020 г. е **ограничен**.

Нарастването на *дела на 30-34 годишните със завършено висше образование* също е неустойчиво като тенденция. Едва през 2015 г. са достигнати стойностите (28,6%) от преди икономическата криза, като междинната цел на индикатора за 2015 г. (27%) е надхвърлена. Предвид нарастването на стойността и през 2016 г. (33,6%), потенциалът за постигане на целевата стойност за 2020 г. е **значителен**.

Делът на населението в риск от бедност или социално изключване намалява след 2010 г., като междинната цел за 2015 г. на практика е постигната. Предвид наличните тенденции, заложената регионална цел за 2020 г. може да се определи като твърде амбициозна, а потенциалът за нейното постигане като **силно ограничен**.

Постигнатите стойности за 2015 г. на последните пет индикатора **потвърждават изпълнението на планирания напредък по Стратегическа цел 2** на РПП на СЦР.

За да бъде постигнат планирания принос в изпълнението на национални ангажменти по отношение постигане целите на Стратегията Европа 2020 е необходимо планираните мерки и финансови ресурси да бъдат осъществени в значителна степен в обхвата на плановия период.

Към момента, НСИ не проследява на ниво NUTS2 промените на индикаторите по целите 20/20/20 по отношение на климата и енергийното потребление, както и дела на застрашените от бедност. В тази връзка не могат да бъдат посочени източници на

достоверна информация за проследяването им и съответно не са включени в междинната оценка на РПР на СЦР.

6. Ефективност и ефикасност на финансовите инструменти и използваните ресурси за изпълнение на РПР

Определените в РПР на СЦР икономически и финансови механизми за реализацията на плана, по източници, включват:

- Национално публично финансиране (републиканския бюджет, общински бюджети, както и финансови ресурси от други източници – публични фондове, предприятия);
- Европейски средства (от фондове на ЕС);
- Международни финансови институции;
- Частно финансиране (частни фирми, банки, застрахователни компании, фондации, асоциации, сдружения, средства на физически лица и др.).

Предвидено е основната маса от финансови средства да се формира от първите два основни източника – национално публично финансиране и средства от фондовете на ЕС. Средствата от международни финансови институции, имащи предимно характер на заемни средства, и частните финансови средства, се представят като допълващи на първите два източника.

Приносът на оперативните програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, КФ и ЕЗФРСР за изпълнението на приоритетите на РПР на СЦР е оценен въз основа на информацията за на договорените и изплатените финансови ресурси по източници спрямо целите на плана. За мерките, свързани с изпълнението на РПР на СЦР в периода 2014-2017 г., реализирани със средства от държавния бюджет, от бюджетите на общините, от международни финансови институции, както и за частните инвестиции (извън съфинансирането по ОП), липсва систематизирана информация, която да позволява тяхното обвързване с целите и приоритетите на плана.

От обемът на договорените средства по оперативните програми и ПРСР (ЕС и национално съфинансиране) – 563,1 млн. лв., може да бъде направен извод, че за постигане на общия размер на средствата за реализация на РПР на СЦР за периода до 2020 г., са необходими целенасочени усилия.

Към началото на октомври 2017 г. в СЦР са договорени 6,7% от договорените средства по Оперативни програми. 29,1% от договорените средства са сертифицирани и изплатени.

Относително началния етап в реализацията на мерките по оперативните програми, съфинансирани от ЕС и представените данни, показват, че основните финансови ресурси в периода от началото на 2014 г. до м. октомври 2017 г. са договорени след края на 2015 г. В този смисъл, **степената на изпълнение на междинните целеви стойности към 2015 г. на всички типове индикатори за наблюдение на РПР следва да се разглежда като ефект от провежданата в предходния период политика за регионално развитие и съответно от мерките, осъществявани след края на периода 2007-2013 г.**

Към октомври 2017 г. налице е тенденция за концентрация на финансовите ресурси за изпълнение на мерки и дейности, свързани със *Стратегически цели 1 и 3* на РПР на СЦР, в чийто обхват попадат основните инфраструктурни проекти, градското развитие, като и тези свързани с развитието на насърчаване на икономика на иновациите.

III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Обобщена оценка за изпълнението на РПР на СЦР

Визията и главната цел, определени в РПР на СЦР остават актуални. Рамката на стратегическите цели и определените приоритети, като цяло съответстват на проблемите и нуждите на СЦР. Същевременно е необходимо да бъде установено съответствието на стратегическата рамка за развитие на СЦР с тематичните области на интервенции по ОП за 2014-2020 г., както и определяне на механизъм за обвързване с целите и приоритетите на плана на мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и от бюджетите на общините.

Обобщението на анализа на показателите за изпълнението на стратегическите цели на РПР на СЦР показва, че:

- Анализът на измененията в демографския профил на района показва наличие на устойчива тенденция на намаляване на населението. Прогнозите на НСИ потвърждават устойчивостта на тенденцията – към 2020 г. СЦР няма да отговаря на изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.*, а през 2030 г. се очаква населението на СЦР да намалее до **691 705 души**³⁶.
- Три от областите в СЦР – **Габрово, Разград и Силистра**, не отговарят на изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.*, според който населението в административните единици от **ниво 3**, следва да бъде най-малко **150 000 души**.
- Социалното и икономическото развитие на СЦР през периода 2014-2017 г. се характеризира с **положителна промяна** на ключовите макроикономически индикатори.
- Общата перспектива за развитието на СЦР за периода до 2013 г. е за възстановяване на относително ниските нива на растеж след средата на 2011 г. Въпреки забавянето, в периода 2009-2015 г. продължава да е валидна регистрираната за периода 2004-2008 г. **устойчива тенденция за намаляване на приноса на СЦР в общия БВП**.

³⁶ НСИ, прогноза I вариант (при хипотеза за конвергентност)

→ За периода 2010-2015 г. се наблюдава силно ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СЦР. Ограничена положителна тенденция се наблюдава само по отношение на *безработицата*. Различията по отношение на заетостта спрямо 2010 г. нарастват. Различията по отношение на *БВП на глава от населението* се увеличават, като областите Габрово и Русе, както и Велико Търново (на по-ниски нива) следват тенденциите за страната. Различията в *размера на средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение* слабо се увеличават в сравнение с 2008 г.

таблица 15. Степен на постигане на целите на РПП на СЦР към 2015 г.

Цели на РПП на СЦР	Индекс на постигане на целите
Стратегическа цел 1: Икономическо сближаване – достигане на средните нива на заетост, производителност на труда и приложение на иновации в икономиката, характерни за районите от Дунавското пространство	3 →
Стратегическа цел 2: Социално сближаване – преодоляване на междурегионалните и вътрешнорегионални различия в социалната сфера и ограничаване на риска от социална изолация и бедност	3 →
Стратегическа цел 3: Териториално сближаване – свързаност и балансирано, интегрирано и устойчиво развитие на територията и населените места	5 ↑
Стратегическа цел 4: Опазване на околната среда, съобразно предизвикателствата на климатичните промени и прилагане на европейските и национални стандарти за ограничаване на замърсяването и енергоемкостта и стимулиране на използването на енергия от ВИ	3 →

Постигнат е планирания напредък по реализацията на приоритета, чрез който се реализира **Стратегическа цел 1**, чрез което е постигнат и планирания напредък по нея. Основен принос за това има напредъка по *Специфични цели 1.1.3* и *1.1.5*, съответно чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери (проекти, финансирани чрез ОПИК) и развитие на силен туристически сектор (повишени приходи от нощувки и създадени/подобвени туристически атракции). Съществен принос за напредъка има и нарасналите приходи от дейността на МСП в района. Потенциалът за повишаване на конкурентоспособността на икономика в района до 2020 г. е **значителен**. Необходимо е усилията да бъдат фокусирани върху продължаваща подкрепа за инфраструктурата за икономическите субекти, както и стимулиране на партньорства между научните институции, публичния и частния сектор от региона и извън него.

Постигнат е планирания напредък по *Стратегическа цел 2*. Въпреки това, за реализацията на наличния потенциал за постигане на целта до 2020 г. са необходими допълнителни усилия, предвид наблюдавания ограничен напредък в преодоляването на вътрешнорегионалните различия в СЦР за периода до 2015 г. . Необходимо е усилията да бъдат фокусирани върху продължаваща подкрепа за заетостта и безработицата, като фактори за повишаване на произведената БВП и доходите в СЦР.

Изпълнението на мерките по отделните приоритети на *Стратегическа цел 3* се характеризира с **напредък, над и значително над планирания**. Напредъкът е постигнат чрез реализация на мерки за рехабилитация на транспортната мрежа, нарастване достъпа до информационна инфраструктура, инвестиции в развитието на градските центрове и предоставяне на обществени услуги, както и реализацията на проекти за трансгранично и транснационално сътрудничество. Това обуславя наличието на **значителен потенциал** за изпълнение на *Стратегическа цел 3* в рамките на програмния период до 2020 г.

Изпълнението на мерките по *Приоритет 4.1* на *Стратегическа цел 4* се характеризира с напредък в съответствие с планираното. Напредъкът по изпълнението на *Приоритет 4.2* към момента не е оценено предвид определените специфични индикатори. Постигнатите резултати и предстоящото договаряне на средства за развитие на екологичната инфраструктура по ОПОС обуславя и **наличието на потенциал** за изпълнение на *Стратегическа цел 4* в рамките на програмния период до 2020 г.

Предвид това, че договорените средства за изпълнение на мерките по РПР на СЦР до октомври 2017 г. са малко над 15% от индикативната оценка на необходимите средства до 2020 г., може да бъде направена оценка, че за изпълнението на плана до края на 2020 г. са необходими допълнителни усилия. Договорените средства по оперативните програми и ПРСР (ЕС и национално съфинансиране) – 563 млн. лв., показват, че е налице потенциал за постигане на общия размер на средствата за реализация на РПР на СЦР за периода до 2020 г.

Системата за наблюдение и оценка на РПР в периода 2014-2020 г. е съществено подобрена и значително по-ефективна, спрямо тази от предходния планов период. Наличието на система от индикатори с определени базови и целеви стойности дава възможност за ефективно измерване на напредъка и оценка на реализацията на целите. Изграденият капацитет за изготвяне на *годишните доклади за наблюдението на изпълнението*

на РПР, следва да бъде запазен и надграден чрез коригиращи действия по отношение на източниците на информация и подхода за техния анализ.

В заключение, анализът на изпълнението на РПР на СЦР показва, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие на СЦР като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и съответното национално съфинансиране. Същевременно е ясна необходимостта от по-конкретно адресиране на бъдещите мерки към специфичните икономически и социални проблеми на района, в контекста на общите структурни предизвикателства пред развитието, свързани с конкурентоспособността на района и способността му да предложи привлекателна и устойчива среда за предприятията и местните жители – инфраструктура, работещи институции, опростяване на бизнес средата.

2. Актуализация на РПР на СЦР

Данните от направената *междинна оценка* показват, че са налице две от предпоставките, определени в чл. 19, ал. 1 от ППЗРР за актуализация на РПР на СЦР, а именно:

- налице са съществени промени в икономическите и социалните условия в СЦР;
- налице са промени в свързаното национално законодателство, които следва да бъдат отразени в РПР на СЦР.

Съгласно ППЗРР при актуализация на РПР на СЦР за периода 2014-2020 г., следва да бъде разработен *актуализиран документ за изпълнение на РПР на СЦР за периода до 2020 г.*, които включва следните основни елементи:

- *след приемане на регионалната схема за пространствено развитие на СЦР* РПР на СЦР, следва да бъде приведен в съответствие нея (осигуряване на съответствие с чл. 11, ал. 3 от ЗРР);
- включване на *списък на големи проекти с регионално значение* (осигуряване на съответствие с чл. 11, ал. 4, т. 3 от ЗРР);
- включване на *мерки за градско възстановяване и развитие, които ще се прилагат по отношение на големите, средните и малките градове и крайградските зони* (осигуряване на съответствие с чл. 11, ал. 4, т. 4 от ЗРР);

- включване/актуализиране на *мерки и дейности за адаптиране на СЦР към промените в климата* (осигуряване на съответствие с чл. 11, ал. 4, т. 5 от ЗРР);
- актуализиране на *целевите стойности на специфичните индикатори*, при отчитане на постигнатите актуални стойности и установената динамика на развитие на СЦР.

Независимо от наличието на предпоставки за актуализация на РПР на СЦР, следва да се отбележи, че тя *не е приоритетна*, тъй като част от посочените нови елементи, които следва да са включени в РПР, присъстват под една или друга форма в плана. За съобразяване на РПР с *регионалната схема за пространствено развитие на СЦР* е необходимо тя да бъде разработена и утвърдена – към момента няма информация за напредъка в разработването на този документ. От друга страна, демографските промени определят необходимостта от извършване на промени в обхвата на СЦР (*ниво 2*) и районите от *ниво 3* (в зависимост от избора на вариант за формиране на районите от *ниво 2*, могат да се наложат и промени в районите от *ниво 1*), с оглед осигуряване на съответствие с изискванията на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.* В този контекст е препоръчително усилията да бъдат съсредоточени върху *устойчиво определяне* на обхвата на районите от *ниво 1, 2 и 3* – най-малко за целия следващ програмен период, осигуряване на съпоставимост на съответната статистическа информация за динамиката на индикаторите за социално-икономическото развитие, като база наблюдение и оценка на планираните мерки до 2020 г., така и за целите на планирането за новия програмен период. Разработването на *регионалната схема за пространствено развитие* следва да отчете новия обхват на районите от *ниво 2*.

В непосредствен план е препоръчително планиране и извършване на тематична/и оценка/и на РПР на СЦР, включваща събиране и анализ/и на конкретни емпирични данни за локализация на установените проблеми, най-малко следните теми:

- Анализ и оценка на причините за ниските нива на доходи, въпреки доброто икономическо развитие на Габрово, Русе и Велико Търново;
- Установяване на причините за значителното намаляване на населението на Габрово, въпреки тенденцията за икономически показатели над средните за страната и високата икономическа активност;

- Анализ и оценка на причините за ниския дял на хора между 30-34 г. с висше образование, въпреки наличието в района на три от най-големите университетски центрове в страната – Велико Търново, вкл. Свищов, Русе и Габрово.

Целта на посочените тематична/и оценка/и е да идентифицира подходящи мерки за подкрепа, които осигуряват възможност за ефективна реализация на наличния потенциал за преодоляване на негативните тенденции.

3. Препоръки за подготовка за следващия програмен период след 2020 г.

Бялата книга за бъдещето на Европа и изготвените документи за размисъл³⁷, по-конкретно **Документът за размисъл относно бъдещето на финансите на ЕС** посочват, че ЕС с 27 държави членки (след оттеглянето на Обединеното кралство) ще се сблъска с множество предизвикателства в периода до 2025 г. и след това. Тези предизвикателства включват миграцията, контрола на външните граници, цифровата революция и глобализацията, както и намаляването на социалното и териториалното неравенство, иновациите, инфраструктурните инвестиции и прехода към нисковъглеродна икономика.

Ключов въпрос по отношение на *политиката на сближаване* е ограничаването на инвестициите извън по-слабо развитите и трансграничните региони. Обсъждат се варианти за териториалния обхват и инвестиционните приоритети, но и възможностите за по-добро прилагане на *политиката на сближаване*, ключовите теми са:

- Въвеждане на **единен набор от правила за съществуващите фондове**, осигуряващ по-голяма съгласуваност на инвестициите и улесняване на бенефициерите, както и по-ефективна допълняемост между политиката на сближаване и финансирането за иновации или инфраструктура.
- **Преразглеждане на системата за разпределяне на средства**, като се добавят критерии, свързани с предизвикателствата пред ЕС – от демографските проблеми и безработицата до социалното приобщаване и миграцията, от иновациите до изменението на климата.

³⁷ https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_en

- Увеличаване на равнищата на националното съфинансиране за политиката на сближаване, за да се адаптират по-добре за различните държави и региони и да се повиши чувството за ангажираност с политиката.
- Осигуряване на по-голяма гъвкавост на политиката на сближаване и по-бърза реакция на новите предизвикателства чрез ефективно управление на неразпределената част от средствата.
- По-бързото изпълнение и по-плавният преход между програмните периоди може да бъдат постигнати с някои промени, като например по-строги правила за отмяна на поети задължения, по-кратки процедури за приключване на програми, както и по-бързи и по-гъвкави процедури за назначаване на органи за управление и за програмиране.
- Подобряване на взаимното допълване между финансовите инструменти. Координацията нагоре по веригата, еднаквите правила и по-ясното разграничаване на сферите за използването им могат да гарантират взаимно допълване между Европейския фонд за стратегически инвестиции, новия Общоевропейски фонд за инвестиции във фондове за рисков капитал и кредитните, гаранционните и капиталовите инструменти, управлявани от държавите членки в рамките на политиката на сближаване.
- Възприемане на по-радикален подход за опростяване на изпълнението.

През май 2018 г. Европейската комисия възнамерява да приеме предложението за многогодишната финансова рамка, последвано от предложението за политиката на сближаване за периода след 2020 г. Българската страна следва активно да участва в дискусиите при взимане на съответните решения, включително чрез създаване на тематични коалиции и партньорства.

Паралелно с дискусиите на ниво ЕС, през 2018 г. следва да стартира процеса на подготовка на *стратегическите и програмните документи* по политиката за регионално развитие, включващ:

- Промени в обхвата на районите от **нива 2 и 3** (в зависимост от това, могат да се наложат и промени в районите от **ниво 1**) в Република България в контекста

на *Общата класификация на териториалните единици за статистически цели* в Европейския съюз, съгласно *Регламент (ЕО) № 1059/2003 г.*;

- Приключване на етапа на планиране на пространственото развитие на територията на регионите от **ниво 2**, съгласувано и във взаимодействие със секторните стратегии;
- Изготвяне на тематични оценки, свързани с изпълнението на РПР на СЦР и/или за конкретни мерки, които са планирани и/или се изпълняват с цел установяване на ефективни подходи за адресиране и преодоляване на вътрешно регионалните различия;
- Анализ и оптимизиране на структурата на стратегическите документи за регионално развитие на национално и регионално ниво;
- Разработване на стратегическите документи за регионално развитие на национално ниво и за районите от **ниво 2** за периода след 2020 г.

Тези действия ще осигурят възможност за преодоляване или най-малко значително смекчаване на ефектите от актуалните предизвикателства, както и плавен преход между програмните периоди.

ИЗТОЧНИЦИ И РЕФЕРЕНТНИ ДОКУМЕНТИ

- Регионален план за развитие на Северозападен район от ниво 2, приет с Решение № 459 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Северен централен район от ниво 2, приет с Решение № 461 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Североизточен район от ниво 2, приет с Решение № 460 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Югозападен район от ниво 2, приет с Решение № 457 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Южен централен район от ниво 2, приет с Решение № 462 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Регионален план за развитие на Югоизточен район от ниво 2, приет с Решение № 458 на Министерския съвет от 01.08.2013 г.*
- Предварителни оценки на РПП на районите от ниво 2 за периода 2014-2020 г.*
- Национална стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2012-2022 г., приета с Решение № 696 на Министерския съвет от 24.08.2012 г.*
- Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2020, приета с Решение № 1057 на Министерския съвет от 20.12.2012 г.*
- Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., приета с решение на Министерския съвет по Протокол № 47.61 от 19.12.2012 г.*
- Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията "Европа 2020", актуализация 2017 г., приета с Решение № 280 на Министерския съвет от 18.05.2017 г.*
- Междинна оценка на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2005-2015 г., приета с Протокол № 22.1 на Министерския съвет от 08 юни 2011 г.*
- Междинни оценки за изпълнението на Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 за периода 2007-2010 г., приети с решение на Министерския съвет по Протокол №28.3 (ЮЗР) от 20.07.2011 г. и решения 29.46 (ЮИР), 29.47 (СЗР), 29.48 (СИР), 29.49 (СЦР) и 29.50 (ЮЦР) по протокол от 27.07.2011 г.*
- Европа 2020. Стратегия за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж. Брюксел, 3.3.2010 г. COM(2010) 2020*
- Оперативна програма "Добро управление" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Региони в растеж" 2014-2020 г.*
- Оперативна програма "Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014-2020 г.*
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.*

Програма за морско дело и рибарство 2014-2020 г.

Регламент (ЕО) № 1059/2003 г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), Официален вестник на ЕС, L 154 от 21.6.2003 г., последни промени Официален вестник на ЕС L 322, 29.11.2016 г.

Закон за регионалното развитие, обн., ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изменения и допълнения, ДВ, бр.13 от 2017 г.

Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие, приет с ПМС № 216 от 2.09.2008 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2008 г., в сила от 31.08.2008 г., последни изм. и доп., бр. 50 от 2016 г.

Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове, обн., ДВ, бр. 101 от 2015 г., последни изм. и доп., бр. 85 от 2017 г.

Методически указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие 2012-2020 г., Регионални планове за развитие, Областни стратегии и Общински планове за развитие за периода 2014-2020 г., Заповед №РД-02-1402 от 22.11.2011 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството

Анализ на състоянието и тенденциите за промени в обхвата на районите от нива 1, 2 и 3 в Република България в контекста на общата класификация на териториалните единици за статистически цели в Европейския съюз, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, ФРМС Консулт ЕООД, София, ноември 2013 г.

Моят регион, моята Европа, нашето бъдеще – седми доклад за икономическото, социалното и териториалното сближаване, Европейска комисия, 2017 г.

Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България – ИСУН, <http://umispublic.minfin.bg/>

Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България – ИСУН2020, <http://2020.eufunds.bg/>

Национален статистически институт – <http://www.nsi.bg/>

Евростат – <http://eurostat.ec.europa.eu>

Портал за обществени консултации – <http://www.strategy.bg>